

**BAŽNYČIOS
ŽINIOS****Šiame numeryje:****Bažnyčia Lietuvoje**

Paminėta kardinolo A. J. Bačbio konsekracijos vyskupu 17-os metų sukaktis	2
Sukako 15 metų nuo Katalikų teologijos fakulteto atkūrimo VDU	2
Klaipėdos universiteto Katechetikos katedrai – 10 metų	3
Tarptautinė konferencija Europos ir Afrikos karininkams	4
Kauno šv. Mykolo Arkangelo bažnyčios 110-osios metinės	6
Dievo tarnaitės A. Dirsytės 50-ųjų mirties metinių minėjimas	7

Homilijos

FARIZIEJŲ TEISUMAS 31 eilinis sekmadienis (A)	9
KELIAS Į DANGŲ Visi šventieji	10
VESTUVIŲ POKYLIS 32 eilinis sekmadienis (A)	11
NEPANAUDOTAS TALENTAS 33 eilinis sekmadienis (A)	12

Straipsniai

Joseph Ratzinger MAN GERA BŪTI ARTI DIEVO	14
Joseph Ratzinger IEŠKANT ATSAKYMO Į MIRTIES IR GYVENIMO KLAUSIMĄ	19

Bažnyčia pasaulyje

Apaštališkoji vizitacija JAV kunigų seminarijose	21
Dokumento <i>Perfectae Caritatis</i> 40-mečio minėjimas	21
Naujos šventųjų ir palaimintųjų skelbimo normos	22
Prasidėjo 11-asis eilinis Vyskupų sinodo susirinkimas	22
Popiežius aplankė vaikų ligoninę	23

Paminėta kardinolo A. J. Bačkio konsekracijos vyskupu 17-os metų sukaktis

Spalio 4 d., minint šv. Pranciškų Asyžietį, sostinės Dievo Gailestingumo šventovėje kartu buvo paminėta Vilniaus arkivyskupo kardinolo Audrio Juozo Bačkio konsekracijos vyskupu 17-os metų sukaktis (konsekrutas 1988 m. spalio 4 d. Romoje). Šv. Mišias aukojo pats ganytojas, Gailestingumo šventovės rektorius kun. Vaidas Vaišvilas, dabartinis Šventosios Dvasios parapijos administratorius Viktoras Bogdevičius, Vilniaus šventojo Juozapo kunigų seminarijos rektorius kun. Robertas Šalaševičius. Iškilmingose pamaldose kartu meldėsi Vilniaus seminarijos auklėtiniai, parengiamojo kurso studentai drauge su diakonu Žydriumi Kuzinu, Nukryžiuotojo Kristaus bei Gailestingumo Motinos vienuolijų seserys. Šv. Mišių metu buvo dėkojama už gailestingumą, o kartu melsta, kad jis pasiektų kiekvieną alkstančią širdį.

Pamokslu metu arkivyskupas prisiminė, kaip džiaugėsi popiežius Jonas Paulius II, galėdamas jį įvesti į apaštalu įpėdinių būrį. Tąkart Šventasis Tėvas aiškino, ką reiškia būti mažutėliu pagal šv. Pranciškaus pavyzdį. Linkėjo drąsos skelbiant Kryžiaus slėpinį. Žmogui svarbi vidinė laisvė, kurios dėka jis gali eiti tuo keliu, kurį skyrė pats Kristus. Kardinolas džiaugėsi, kad pirmą kartą gali švęsti Eucharistiją prie Gailestingojo Jėzaus paveikslu, kuris buvo nutapytas šv. Faustinos regėjimų metu. Ganytojas linkėjo nepaisyti pašalinių nuomonių ir eiti pašaukimo keliu, nors šiandien nuolankumas, drąsa, vidinė laisvė mums visiems skamba tarsi iššūkis. Vilniaus arkivyskupas priminė ir Dievo gailestingumą, kurį svarbu priimti kiekvienam žmogui. Jis vylėsi, kad šioje šventovėje iš širdžių išsiliejanti malda bus skirta pasaulio išganymui ir Gilesniam Dievo gailestingumo supratimui. Tikintiesiems svarbu eiti šventumo keliu ir savo pavyzdžiu patraukti kitus eiti Kristaus link. Klierikus arkivyskupas taip pat skatino nešti gailestingumą visur, kur tik teks tarnauti, nes tik jis išgelbės pasaulį.

Kardinolą seminarijos bendruomenės vardu pasveikino diak. Kęstutis Smilgevičius.

-jj-

Sukako 15 metų nuo Katalikų teologijos fakulteto atkūrimo VDU

Rugsėjo 30 d. iškilmingai paminėta Katalikų teologijos fakulteto Vytauto Didžiojo universitete atkūrimo 15 metų sukaktis. Šventė prasidėjo šv. Mišiomis Kauno kunigų seminarijos Švč. Trejybės bažnyčioje. Šv. Mišių koncelebracijai vadovavo Katalikų teologijos fakulteto Didysis kancleris Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ, drauge su juo koncelebravo apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Peteris Stephanas Zurbriggenas, Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, Kauno arkivyskupo augziliaras vyskupas Jonas Ivanauskas, vyskupai Antanas Preikšas ir Romualdas Krikščiūnas, taip pat apie trisdešimt Katalikų teologijos fakultete dėstančių kunigų ir kitų kunigų seminarijų profesūros atstovų. Homiliją sakęs fakulteto dekanas prelatas doc. dr. Vytautas Steponas Vaičiūnas susirinkusiuosius paragino išžvelgti fakulteto atsikūrimo nuostabų Dievo sumanymą. Keliais sakiniais apžvelgęs fakulteto istoriją, prelatas pakvietė akademinę bendruomenę dėkoti Viešpačiui už atkurtąjį fakultetą, melsti, kad Dievas apšviestų mūsų protą ir širdis savo tiesa, apdovanotų mus tėviška ir motiniška išmintimi bei meile.

Po šv. Mišių akademinės bendruomenės nariai, gausus garbių svečių būrys susirinko Katalikų teologijos fakulteto Didžiojoje auloje. Renginį savo sukurtais poetiškais žodžiais pradėjo ilgametis Katalikų teologijos fakulteto dekanas prel. doc. dr. V. S. Vaičiūnas. Sugrįždamas į fakulteto atsikūrimo ištakas prelatas beatsikuriantį universitetą ir jame Katalikų teologijos fakultetą palygino su gležnu kūdikiu, į kurį dedama daug nuostabių

Šventimai

Spalio 4 d., per šv. Pranciškaus iškilmę, Vilniaus šv. Pranciškaus Asyžiečio (Bernardinų) bažnyčioje vysk. Juozas Tunaitis br. **Arūnui Pranciškui Peškaičiui** OFM suteikė kunigystės, o br. **Andriui Nenėnui** OFM diakonystės šventimus. Šv. Mišias vyskupas Juozas Tunaitis aukojo drauge su dvidešimčia pranciškonų ir diecezinių kunigų. Iškilmėje dalyvavo beveik visi Lietuvoje gyvenantys mažesnieji broliai, suvažiavę iš Kretingos, Kauno, Kryžių kalno, Pakutuvėnų.

-jj-

Paskyrimai Kaišiadorių vyskupijoje

Kun. **Jonas Zubrus** SJ paskirtas Čiobiškio parapijos administratoriumi.

Kun. **Kazimir Gvazdovič** atleistas iš Čiobiškio parapijos administratoriaus pareigų.

Kun. **Vladislovas Avižienis** paskirtas Pusnės parapijos rezidentu.

-Kš-

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Spalio 5 d. įvyko eilinis Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas. Jo pradžioje kunigai pasveikino kardinolą Audrį Juozą Bačkį su 17-osiomis konsekracijos vyskupu metinėmis. Kardinolas savo ruožtu pasveikino naujai įšventintą kun. pranciškoną Arūną Peškaitį. Jis taip pat prisiminė savo vyskupystės šventimus ir linkėjo visiems kunigams drąsos ir vidinės laisvės, t. y. nebijoti skelbti tiesą, net jeigu kiti jos nepriima ar jai prieštarauja.

Susirinkime kalbėjęs Vilniaus šv. Teresės parapijos klebonas ir Aušros Vartų šventovės rektorius mons. Edvardas Rydzikas pristatė kunigams preliminarią Aušros Vartų Marijos Globos atleidų programą. Atlaidai tradiciškai tęsis 9 dienas, nuo lapkričio 12 iki 20 dienos imtinai. Šiomet kaip visada daug dėmesio atleidų metu bus skiriama įvairioms bažnytinėms ir visuomeninėms grupėms, bus surengta kunigų, vienuolių, vaikų, jaunimo, mokytojų, neįgalųjų diena. Šių metų naujovė: katalikiškos žiniasklaidos darbuo-

tojų šv. Mišios ir popietė 6-ąją atlaidų dieną, ketvirtadienį, lapkričio 17 d.

Susirinkime kalbėjusi Vilniaus arkivyskupijos jaunimo centro vadovė kvietė parapijų jaunimo atstovus į spalio 16 d. vykiantį forumą, kurio tikslas – padraštinti jaunimą veikti Bažnyčioje, susitikti, pasidalyti veiklos patirtimi, pateikti sėkmingos jaunimo veiklos parapijose pavyzdžių.

Susirinkime taip pat kalbėjo Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos rektorius kun. Robertas Šalaševičius. Jis pranešė, kad šiuos mokslo metus seminarijoje pradėjo 52 klierikai, iš kurių 30 priklauso Vilniaus arkivyskupijai, 9 Kaišiadorių ir 13 Panevėžio vyskupijoms. Parengiamajame kurse mokosi 10 studentų, iš kurių 6 iš Vilniaus, 1 iš Kaišiadorių ir 3 iš Panevėžio vyskupijų. Rektorius pateikė informaciją dėl klierikų vasaros ir sekmadieninių praktikų ir pabrėžė visų vyskupijos kunigų vaidmenį ugdant būsimuosius bendradarbius.

Kardinolas atkreipė dėmesį į būtinybę stiprinti parapiinę katechezę ir ypač kreipti dėmesį į jaunimą, kuris yra Bažnyčios ateitis. Prisimindamas dabartinio popiežiaus, tuomet dar kardinolo J. Ratzingerio žodžius, kard. A. J. Bačkis tvirtino, kad visuomenėje viešpatauja reliatyvizmo diktatūra ir stengiamasi išstumti vertybes iš visuomenės gyvenimo. Todėl dar labiau išauga mūsų pareiga neapsiriboti vien sakramentų administravimu, bet stengtis ugdyti sąmoningus katalikus, tvirtai žinančius bei suprantančius savo tikėjimo pagrindus.

Kardinolas taip pat pasidžiaugė, kad galų gale yra išspręstas Gailestingąjo Jėzaus paveikslų reikalas. Jis dar kartą pabrėžė, kad tai yra grynai bažnytinis reikalas, ir apgailestavo, kad kai kas iš to bando kurstyti konfliktą tarp dviejų tautų. Kardinolas išreiškė viltį, kad pamažu aistros nurims ir nugalės Dieviškasis Gailestingumas.

Pagrindinę susirinkimo dalį užėmė Šv. Rašto specialisto kun. Danel Dikevič paskaita. Kun. Danel priminė kuni-gams pagrindines Šv. Rašto skaitymo taisykles, pailiustruodamas jas išsamiais pavyzdžiais. Ši paskaita – tai nuolatinio kunigų ugdymo, kurį ketinama vykdyti per kunigų susirinkimus, dalis.

-kžv-

vilčių. Apžvelgęs fakulteto nesena praeitį ir nūdieną, dekanas pabaigė optimistiškai ragindamas šiandien kurti fakulteto ateitį, nes, „kas amžina, pagrįsta dabartimi“.

Žodį taręs fakulteto Didysis kancleris arkiv. S. Tamkevičius juokaudamas palygino atsikūrusį fakultetą su penkiolikamečiu paaugliu – bręstančiu, maištaujančiu, ieškančiu savęs. Drauge ganytojas pasidžiaugė itin vaisingu Vytauto Didžiojo universiteto ir Bažnyčios bendradarbiavimu. Arkivyskupas džiaugėsi, kad Katalikų teologijos fakultetas išugdė ne tik didelį būrį kunigų, bet ir pasauliečių, atsivadusiai dirbančių įvairiose Bažnyčios veiklos srityse.

Pirmą kartą Katalikų teologijos fakultete viešėjęs apaštališkasis nuncijus Peteris Stephanas Zurbrigggenas susirinkusiesiems perdavė nuoširdžiausius Šventojo Tėvo Benedikto XVI sveikinimus ir padovanojo fakultetui popiežiaus biografiją. Nors šis apaštališkojo nuncijaus vizitas į Katalikų teologijos fakultetą buvo pirmasis, jis sakėsi jaučiąs artimas šiai akademinėi bendruomenei, nes jau daug metų pažįsta fakulteto profesorių kun. Joną Juraitį, kuris, beje, buvo ir jo dėstytojas Šveicarijoje.

Susirinkusiuosius pasveikino Vytauto Didžiojo universiteto rektorius prof. habil. dr. Vytautas Kaminskas. Anot jo, Teologijos fakultetas VDU skaičiuoja šešioliktus metus nuo atkūrimo, tačiau išties galėtume minėti jo įkūrimo aštuoniasdešimtmetį. Rektorius viso universiteto vardu išsakė pasididžiavimą, kad tarp įvairių fakultetų bei kitų akademinų struktūrų universitete veikia Katalikų teologijos fakultetas. Rektorius prof. V. Kaminskas fakulteto jubiliejaus proga VDU sidabro medaliais apdovanojo ilgamečius jo dėstytojus: mons. doc. dr. Pranciškų Tamulevičių, Kauno kunigų seminarijoje ir Katalikų teologijos fakultete be pertraukos dėstantį nuo 1947 m., bažnytinės teisės mokytoją mons. kun. habil. dr. Pranciškų Vaičekonį ir filosofijos dėstytoją doc. dr. Faustą Jončį. Rektorius taip pat įteikė padėkos raštus keliolikai universiteto dėstytojų bei darbuotojų, dirbančių fakultete beveik nuo jo atkūrimo. Apaštališkasis nuncijus P. S. Zurbrigggenas pagerbtas Vytauto Didžiojo universiteto atkūrimo medaliu.

Minėjimui šventinę nuotaiką suteikė Kauno kunigų seminarijos choras, atlikęs keletą senovinių giesmių bei liaudies dainų, Universiteto Retorių teatro aktoriai, smagių giesmių pagiedoję fakulteto studentai, doktorantas Benas Ulevičius, atlikęs kelias savo kūrybos giesmes. Minėjime fakulteto istorijos puslapius sklaidė kan. doc. dr. Algirdas Kajackas bei doc. dr. Faustas Jončys. Fakulteto dekaną prel. doc. dr. V. S. Vaičiūną sveikino Kauno apskrities viršininko, kitų Kauno aukštųjų mokyklų atstovai, VDU fakultetų dekanai bei tarnybų vadovai. Šventė baigėsi agape, kurioje dalyvavo svečiai, dėstytojai ir studentai.

-ap-

Klaipėdos universiteto Katechetikos katedrai – 10 metų

Spalio 6 dieną sukako lygiai 10 metų, kai Klaipėdos universitete buvo įkurta Katechetikos katedra. Šiam jubiliejui paminėti Klaipėdos universitete surengta dviejų dienų respublikinė mokslinė konferencija „Kriščiūniškiosios tradicijos formavimasis ir raida: pamaldumas ir atlaidai“. Konferencija, kurią organizavo Lietuvių katalikų mokslo akademijos Klaipėdos skyrius, Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos institutas bei Klaipėdos universiteto Pedagogikos fakulteto Katechetikos katedra, vadovaujama kun. doc. teol. dr. Arvydo Ramono, vyko spalio 6–7 d. Klaipėdos universiteto Senato posėdžių salėje.

Konferencijos pradžioje į susirinkusiuosius kreipėsi ir sveikinimo žodį tarė Telšių vyskupas doc. dr. Jonas Boruta SJ. Ekscelencija priminė atlaidų praktikos svarbą Bažnyčioje ir jų pobūdį bei būtinumą nuolat kalbėti apie

tradiciją ne tik akademinėi, bet ir plačiajai visuomenei. Savo sveikinimo žodį tarė ir Klaipėdos universiteto rektorius prof. habil. dr. Vladas Žulkus. Rektorius pasidžiaugė 10 metų gyvuojančios katedros veikla, išleistu nemažu būriu absolventų ir palinkėjo, kad katedra ilgai gyvuotų ir surengtų dar daug tokių konferencijų. Konferencijos dalyvius tai pat pasveikino Klaipėdos universiteto Senato pirmininkas prof. habil. dr. Stasys Vaitiekūnas. Jis savo sveikinimo kalboje pabrėžė tradicijos svarbą šių dienų pasaulyje. Pasak profesoriaus, universitetų kūrimo darbas buvo pradėtas būtent Katalikų Bažnyčios dėka ir akademinė veikla tebėra neatsiejama nuo Bažnyčios gyvenimo. Šis glaudus Universiteto ir Bažnyčios bendradarbiavimas turi išlikti ir ateityje kuriant visuomenę.

Po sveikinimų skaityti pranešimai įvairiomis temomis. Klaipėdos universiteto Katechetikos katedros vedėjas kun. doc. teol. dr. A. Ramonas kalbėjo apie tradicijos teologinę reikšmę šiandien. Pranešimą tema „Krikščioniškojo tikėjimo tradicija: liudijimas ir dialogas“ skaitė Klaipėdos universiteto Katechetikos katedros dėstytojas kun. doc. teol. dr. Vladas Gedgaudas. Kun. mgr. A. Sabaliauskas aptarė Žemaičių Kalvarijoje vykstančių Švč. Mergelės Marijos atlaidų tradicijos svarbą, prasmę ir esmę šių dienų pasaulyje, o doc. dr. Eugenija Federavičienė kalbėjo apie garsaus posakio ir kartu savotiškos vienuolynų taisyklės „Ora et labora“ įtaką ir sklaidą krikščioniškoje kultūroje.

Etnologas prof. habil. dr. Alfonsas Motuzas apžvelgė katalikų liaudies maldingų praktikų tradiciją ir atsirandančias šiose praktikose naujoves. Dr. Jonas Mardosa savo pranešime apibūdino keliones į atlaidus kaip migracijos formą Lietuvoje ir išsamiai aptarė šios formos istorinį kontekstą bei tendencijas. Etnologė Gražina Kadžytė supažindino su kermošiais ir pakermošiais kaip aukštaitišku atlaidų modeliu. Lietuvos liaudies kultūros tyrinėtoja Rita Balkutė konferencijos dalyviams pristatė savo surinktą tyrimų medžiagą apie Atsimainymo atlaidus Veisiejuose ir šių atlaidų regioninės tradicijos unikalumo apraiškas. Po visų pranešimų konferencijos nariams pristatyta ir parodyta R. Balkutės sukurta vaizduojanti apie Žemaičių Kalvarijos atlaidus.

Antroji konferencijos diena skirta istorijai, dailėtyrai, komunikacijai ir literatūrologijai. Mariaus Ščavinsko tema buvo „Per Kryžiaus karus į sielos išganyką? (Atlaidai ir kova su pagonimis: identifikacinės problemos)“. Dr. Liudas Jovaiša aptarė atlaidų praktiką Žemaičių vyskupijoje. Klaipėdos universiteto dėstytojas ist. m. dr. Vacys Vaivada nagrinėjo atlaidų tradicijos pietinėje Žemaitijoje XVI a. pirmojoje pusėje kontekstus. Doc. dr. Roma Bončkutė kalbėjo apie pasikeitusį pasaulį XIX amžiaus literatūroje. Prof. habil. dr. Aldona Prašmantaitė apžvelgė Jubiliejinių metų atlaidus Žemaičių vyskupijoje XIX a. Doktorantė Liepa Gričiūtė savo pranešime gilinosi į Vilniaus Dievo Kūno procesijas XX a. pradžioje. Dr. Arūnas Streikus nagrinėjo atlaidų Žemaičių Kalvarijoje, Pivašiunuose ir Šiluvoje pobūdį ir reikšmę sovietmečiu.

Po to vyko baigiamoji diskusija ir konferencijos aptarimas. Tokio pobūdžio konferencija – tai puiki galimybė iš naujo pažvelgti į krikščioniškąją tradiciją Lietuvoje ir ją išnagrinėti įvairiais aspektais.

-ksab-

Tarptautinė konferencija Europos ir Afrikos karininkams

Rugsėjo 28 – spalio 2 d. Lietuvos kariuomenės generolo Adolfo Ramanausko kovinio rengimo centre (Nemenčinėje) vykusioje Tarptautinio karinio apsaugavimo (AMI – *Apostolat Military International*) konferencijoje dalyvavo 65 aukšto rango karininkai iš 15 šalių: Lietuvos, Austrijos, Belgijos, Bosnijos ir Hercegovinos, Didžiosios Britanijos, Ispanijos, Kenijos, Olandijos, Nigerijos, Portugalijos, Slovakijos, Slovėnijos, Šveicarijos, Vatikano, Vokietijos.

Parapinės katechezės seminaras

Rugsėjo 17–18 d. Kaišiadorių vyskupijos katechetikos centre vyko parapinės katechezės seminaras. Dvi dienas trukusios programos metu 17 katechetų iš 15 vyskupijos parapijų išsamiai susipažino su rengimo Sutaikinimo ir Eucharistijos sakramentams programa „Noriu gyventi pas Tave“. Programą pristatė jos autoriai – Panevėžio vyskupijos katechetikos centro vadovė mgr. Z. Tručionienė ir jos kolegės.

Seminaro metu pirmiausia buvo pristatyti vaikų rengimo Sutaikinimo ir Eucharistijos sakramentams teoriniai pagrindai, išsamiai aptartas katechezės tikslas, supažindinta su pagrindinės programos temomis. Siekiant esminio šio seminaro tikslo – įgalinti katechetus, rengiančius vaikus pirmajai Komunijai, naudotis šia programa – daug laiko ir dėmesio skirta praktiniams užsiėmimams. Dalyviai, susiskirstę į grupes, pasirinkę konkrečias temas rengė katechezes. Stebėdami ar dalyvaudami vienas kito vedamose katechezėse, dalyviai turėjo galimybę tiesiogiai patirti šios programos ypatumus, analizuoti konkrečių temų pristatymo vaikams galimybes, ieškoti atsakymų į klausimus, dažnai kylančius kasdieniame katechezės darbe.

Seminaro vadovai ypač akcentavo vaiko vidinės tikėjimo ir maldos laiky-senos ugdymo svarbą per visą rengimo pirmajai Komunijai laiką. Prieš išsiskirdami seminaro dalyviai atkreipė dėmesį, kad nors ir sužinojo bei išmoko labai daug, tačiau tikrai nesijaučia esą šios programos ekspertai.

Prieš keletą metų vyskupijos parapijų klebonams buvo pristatyta Vilniaus arkivyskupijos katechetikos centro parengta programa „Ateikite visi...“ Pagal šią programą (ar bent ja naudojantis) pirmajai Komunijai vaikai rengiami 14 vyskupijos parapijų.

-vs-

Jaunimas kalbėjo apie pašaukimą

Spalio 8 d. Šv. Kotrynos, mergelės kankinės, seserų kongregacijos vienuolyne Kaune vyko jaunimui skirtas savaitgalio susitikimas tema „Esu pašauktas“. Renginyje dalyvavo 29

moksleiviai iš Panevėžio ir Kauno miestų. Jau antrus metus iš eilės su moksleiviais susitinka ir jiems paskaitas skaito, diskutuoja veda ir savo draugystės bei santuokos istoriją liudija Saulius ir Živilė Matulevičiai. (Saulius yra Lietuvos šeimos centro jaunimo programų koordinatorius, o Živilė dirba Katalikų evangelizacijos centre projekto „Pakopa po pakopos“ koordinatorė.) Susitikimo su moksleiviais metu buvo aptartas draugystės tarp vaikinų ir merginų modelis, kurį jaunimui siūlo žiniasklaida, ir pateikta skaisčios ir visavertiškos draugystės alternatyva, pagrįsta krikščioniškomis vertybėmis. Taip pat gvildintos meilės, sekso, gyvybės ir kitos temos. Kilo atvira diskusija, į kurią aktyviai įsitraukė dauguma dalyvių. Pabaigoje Saulius ir Živilė papasakojo savo draugystės ir santuokos istoriją, pabrėždami joje Dievo valios bei skautumo svarbą bei įtaką jų draugystei ir santuokai. Po paskaitos su jaunimu bendravo Kauno kunigų seminarijos klierikai. Jie papasakojo apie gyvenimą seminarijoje, mokė giesmių su judesiais.

-smat-

Ateitininkų studijų dienos

Rugsėjo 16–18 d. Berčiūnuose, Panevėžio rajone esančioje ateitininkų stovyklavietėje, antri metai rengiamos Ateitininkų federacijos ir „Naujojo židinio - Aidų“ studijų dienos. Šių metų susitikimo tema buvo *Naujieji radikalizmai ir „sistema“*. Į Berčiūnus susirinko apie 60 įvairaus amžiaus ir išsilavinimo žmonių, panorusių išgirsti kompetentingų asmenų požiūrį į politinį radikalizmą, radikalizmą religijoje, apie apsisprendimo radikalumą migracijos procesuose, jaunimo kultūrinius radikalizmus bei tautinį radikalizmą, kartu padiskutuoti ir vėliau aktyviai veikti ugdant Lietuvos žmonių kritinį mąstymą bei stiprinant Lietuvą vienijančių vertybių suvokimą. Panevėžio vyskupo Jono Kaunecko sveikinimą konferencijos dalyviams perdavė jo generalinis vikaras kun. dr. Robertas Pukenis.

Seimo opozicijos bei konservatorių lyderis Andrius Kubilius ir politikos apžvalgininkas Virgis Valentinavičius pokalbio metu apie politinį radikalizmą pasidalijo įžvalgomis apie Europos Sąjungoje vyraujančią korektiško elgesio principą bei nūdienos Lietuvos partijų padėtį. Apibendrinant išsakytas mintis, buvo akcentuota, kad

Konferenciją atidarė AMI prezidentas brigados generolas Miquelis Alonso Baqueras iš Ispanijos. Savo kalboje jis pabrėžė, jog būtent Ispanijoje 1965-aisiais radosi tarptautinis karinis apaštalavimas, įkvėptas Jono XXIII enciklikos *Pacem in Terris*, piligrimysčių į Santiago de Compostela ir Vatikano II Susirinkimo, pasibaigusio būtent AMI įkūrimo metais.

Kariuomenės vadas generolas majoras Valdas Tutkus pasidžiaugė, jog prieš 15 metų atkurtoje Lietuvos kariuomenėje šiandien daug pasiekta: drauge su kitomis šalimis dalyvaujama tarptautinėse misijose įtvirtinant taiką. Prieš 15 m. atkurta ir kariuomenės kapelionų institucija. Generolas džiaugėsi, kad kapelionai ir misijose, ir pratybose savo labai reikalingu darbu padeda kariams ir karininkams. Jų diegiamas tikėjimas padeda tarnauti, vadovautis krikščioniškomis vertybėmis kasdieniniame gyvenime.

Konferencijos dalyvius sveikino Lietuvos kariuomenės ordinaras vyskupas Eugenijus Bartulis, vadovavęs šv. Mišių aukai, kuria ir prasidėjo oficialus konferencijos darbas. Homilijoje vyskupas atkreipė dėmesį, kad kariuomenei reikia ne vien įvaldyti kovos meną ir pasiekti atitinkamą fizinio pasirengimo lygį, bet ir būtinas dvasinis pasirengimas ir tvirtumas. Pasak kariuomenės ordinaro, pirmoje vietoje turėtų būti ne ginklai ir technologija, bet asmuo, karys, kuris tais ginklais ir technologiniais pasiekimais naudojasi.

Konferencijos dalyviams žodį tarė ir Lietuvos kariuomenės vyriausiasis kapelionas plk. Juozas Gražulis, pristatęs svečiams Lietuvą, kariuomenės ordinariatą ir kaip konferencijos organizatorius linkėjęs sėkmingo ir produktyvaus darbo bei malonių akimirkų Lietuvoje.

Rugsėjo 29 d. skaitytas pagrindinis Popiežiškosios pasauliečių tarybos sekretoriaus vyskupo Josefo Clemenso pranešimas apie tai, kaip Šventasis Sostas vertina Tarptautinio karinio apaštalavimo organizacijos veiklą. Popiežiškosios pasauliečių tarybos sekretorius vysk. Josefas Clemensas savo kalbos įžangoje tarsi atsiprašė, kad palyginti neseniai eina šios Vatikano dikasterijos sekretoriaus pareigas, tad nedaug ką galėtų pasakyti, kaip vertinama net keturis dešimtmečius trunkanti AMI veikla. Vyskupas plačiau apsisusto ties tuo, ko tikimasi iš šios tarptautinės bažnytinės pasauliečių organizacijos, veikiančios tokioje specifinėje terpėje kaip karių sielovada ir religinis švietimas. Pirmiausia kalbėdamas apie teologinį pasauliečių apaštalavimo pagrindą, vyskupas priminė, jog beveik tuo pat metu, kai buvo įkurtas AMI, paskelbtas Vatikano II Susirinkimo dekretas dėl pasauliečių apaštalavimo *Apostolicam actuositatem*. Šis dekretas, pasak vyskupo Clemenso, tapo ne tik AMI, bet ir daugelio kitų pasauliečių bažnytinių judėjimų ir sambūrių dvasinio įkvėpimo šaltiniu.

Kitas svarbus Bažnyčios dokumentas, kuriuo remiasi savo veikloje AMI, popiežiaus Jono Pauliaus II apaštališkasis paraginimas *Christifideles laici*. Vyskupas Clemensas konferencijos dalyviams siūlė nuolat modeliuoti organizacijos veiklą pagal šiuos du svarbius Bažnyčios dokumentus. Kariuomenės sielovados gairės, pasak vyskupo, nubrėžtos popiežiaus Jono Pauliaus II apaštališkojoje konstitucijoje *Spirituali militum curae*, taip pat atsispindi AMI statutuose, kur teigiama, jog tarptautinio kariuomenės apaštalavimo tikslai yra „puoselėti krikščionišką požiūrį į kario gyvenimą ir tik šiam gyvenimui būdingas vertybes; prisidėti prie glaudesnio tarptautinio bendradarbiavimo ir tarpusavio supratimo, vedančio į taikos kūrimą; skleisti dvasinę, etinę, moralinę ir socialinę kario gyvenimo sampratą, atitinkančią Evangeliją ir Bažnyčios mokymą“.

Baigęs oficialų pranešimą, Popiežiškosios pasauliečių tarybos sekretorius vysk. Josefas Clemensas pridūrė, kad 18 metų buvo kardinolo Ratzingerio sekretorius, palaiko glaudžius santykius ir dabar. Tad sužinojęs apie vyskupo Clemenso išvyką į Lietuvą skaityti paskaitas jubiliejinėje

AMI konferencijoje, Šv. Tėvas paprašė perduoti jo sveikinimus ir linkėjimus tarptautinio kariuomenės apaštalavimo konferencijos dalyviams.

Konferencijos dalyviai turėjo progos pasigrožėti Lietuvos sostinės Vilniaus meno ir architektūros turtais.

Paskutiniąją konferencijos dieną vyko kariuomenės kapelionų forumas, buvo išrinktas naujasis Tarptautinio karinio apaštalavimo prezidentas (juo tapo plk. Reinhardas Klossas) ir generalinis sekretorius (plk. ltn. dr. Josefas Schröflas), aptarta artimiausia veikla bei ateities perspektyvos. Konferencija baigėsi Lietuvos kariuomenės Šv. Ignoto bažnyčioje šv. Mišiomis, kurioms vadovavo apaštališkasis nuncijus dr. Peteris Stephanas Zurbriggenas. Savo homilijoje jis pabrėžė pasauliečių darbo bei šios organizacijos svarbą Bažnyčioje ir kariuomenėje. Šv. Mišių pabaigoje įvyko Tarptautinio karinio apaštalavimo prezidento pareigų perdavimo ceremonija.

2005 metai Tarptautinio karinio apaštalavimo organizacijai yra išskirtiniai, ji švenčia 40-ąsias įkūrimo metines. Organizacija buvo įkurta 1965 m. Ispanijoje. Jos tikslas – spręsti krikščioniškojo gyvenimo klausimus kariuomenėse, teikti išvagalas bei pasiūlymus NATO ir pasaulio valstybių vadovams.

-jg-

Kauno šv. Mykolo Arkangelo bažnyčios 110-osios metinės

Rugsėjo 29 – spalio 2 d. renginiais „Po angelo sparnais“ iškilmingai paminėta Kauno šv. Mykolo Arkangelo (įgulos) bažnyčios 110-ųjų metinių sukaktis.

Rugsėjo 29 d. buvo skirta vaikams. Šv. Mišias aukėjo šios bažnyčios rektorius bei karo kapelionas kun. Tomas Karklys drauge su kun. Artūru Kazlausku. Po pamaldų surengtas piešinių konkursas „Piešiu angelą“. Popietę Nepriklausomybės aikštėje vaikams koncertavo grupės „Tu ir aš“, „DND“, „Linksmasis Do“, „Saulės vaikai“, „Mes“ ir dainininkė, koncertą vedė Evelina. Buvo apdovanoti piešinių konkurso nugalėtojai, į dangų pakilo balionai su karpiniais „Angelas“. Vaikų diena baigėsi vaišinantis didžiuliu šventiniu tortu.

Rugsėjo 30 d., kuri buvo skirta jaunimui, bažnyčioje jaunimas šventė Eucharistiją kartu su pranciškonu broliu Astijumi Kungiu OFM ir Kretingos bažnyčios sakraline grupe. Pašlovinę Dievą maldomis ir giesmėmis, jauni žmonės Nepriklausomybės aikštėje dalyvavo Lietuvos kariuomenės Kauno įgulos dalinių ir sukarintų struktūrų surengtose atrakcijose ir konkursuose, klausėsi grupių „Benas ir QUEST“ ir „ATIKA“ koncerto.

Šeimoms skirtą dieną – spalio 1-ąją, minint Angelų Sargų šventę, šv. Mišias aukėjo bažnyčios rektorius kun. T. Karklys ir kun. A. Kazlauskas, giedojo Lietuvos kariuomenės Vilniaus įgulos karininkų ramovės vyrų choras „Aidas“ (vad. P. Šumskas). Kreipdamasis į gausų dalyvaujančiųjų būrį, kun. T. Karklys pasidžiaugė bendradarbiavimu su policijos pareigūnais ir paakino savo darbe vadovautis Dievo suteikta gerumo laisve, saugoti žmonių ramybę ir kovoti už gėrį. Po Eucharistijos liturgijos Kauno miesto vyr. policijos komisaras A. Kaminskas, dėkodamas už Mišių auką, visus patikino, kad žmonių pasitikėjimą žemiškais angelais stengsis užsitarnauti sąžiningu darbu. Nepriklausomybės aikštėje buvo pagerbti žuvę ir mirę policijos pareigūnai. Šventės, skirtos šeimoms dienai, atidarymo proga kalbėjo miesto meras A. Garbaravičius, Kauno įgulos viršininkas pulk. A. Leita, Seimo narė V. V. Margevičienė, kun. T. Karklys. Šventės metu vyko „Mykoliuko“ mugė. Koncertavo Lietuvos kariuomenės Vilniaus įgulos karininkų ramovės vyrų choras „Aidas“, tautinių šokių kolektyvas „Neris“, vaikų grupė „Redo“, solistė Gabija, grupė „Stryk OP“, Krašto apsaugos savanorių pajėgų ir Karinių oro pajėgų pučiamieji orkestrai.

tik kūrybingi ir kritiškai mąstantys jauni žmonės galės sukurti radikalią Lietuvos ateities viziją.

Pokalbyje apie radikalizmą religijoje dalyvavę dr. Paulius Subačius, Algirdas Patackas, Benas Ulevičius ir Darius Chmieliauskas aptarė Bažnyčios reikšmę sovietų okupacijos sąlygomis ir dabar. Apžvelgus Gintaro Beresnevičiaus neseniai pasirodžiusią knygą „Naujojo atgimimo išvakarėse“ ir remiantis savo asmenine patirtimi, atkreiptas dėmesys, kad šiandienos sekuliarizuotoje visuomenėje tikėjimo praktika tampa sudėtingesnė; kalbėta apie Bažnyčios kovotojus ir kovos metodus, išsakyta asmeninė patirtis susidūrus su radikalia Katalikų Bažnyčia; į Bažnyčią pažvelgta kaip į sistemą, į Kristų – kaip į radikalą, o į judviejų neatskiriamumą – kaip į gyvybingą „santuoką“. Kalbant apie krikščionišką radikalumą teigta, kad krikščioniškas radikalumas yra radikalus nesuderinamų dalykų suderinimas.

Mantas Adomėnas, Aurimas Šukys, Aidas Kuolas, Saulius Drazdauskas diskutavo, kas šiandien yra didesnis radikalumas: ar likti Lietuvoje, kai turi galimybę geriau gyventi išvažiavęs svetur, ar išvažiuoti svetur ir pradėti „gyvenimą iš naujo“. Pokalbio metu buvo aptarti patriotizmo, moralinės pareigos, tautiškumo išlaikymo išvykus svetur, ekonominių sąlygų, globalizacijos ir kiti klausimai, susiję su apsisprendimo radikalumu migracijoje. Be to, iškeltas klausimas apie būtinumą neužmiršti ir krikščioniškojo dėmens svarstant (e)migracijos problemas, juk visi Kristaus mokiniai seka paskui savo Mokytoją eidami į tikrąją Tėvynę – Tėvo namus.

Rimas Šapauskas ir dr. Nerija Putnaitė, nagrinėdami temą „Kultūriniai radikalizmai ir kultūrinė sistema“, bandė atsakyti į klausimą, ar šiuolaikinė „jaunimo kultūra“ yra „sistemos“ produktas, ar atsakas į „sistemą“. Prelegentai aptarė sovietinių simbolių, žiniasklaidos negatyvią įtaką jaunimo kultūrai, jaunimo krikščioniškų vertybių paieškos stoką ir pan.

Apie tautinį radikalizmą kalbėjusi Irena Vaišvilaitė, prisiminusi Abiejų Tautų Respublikos laikus, apžvelgė filologinę istorijos tradiciją, kalbiniu aspektu draskomą tuometinę kultūrą, Lietuvos miestų kultūros raidą ir bajoriškąjį palikimą. Šia tema buvo diskutuojama ir ekskursijos metu ieškant

V. Meištačiūso ir Abiejų Tautų Respublikos kultūrinio-istorinio paveldo pėdsakų Panevėžio apylinkėse.

Studijų dienų dalyviai Berčiūnų bažnyčioje šventė Eucharistiją, kuriai vadovavo šios parapijos klebonas kun. Algirdas Dauknys. Laisvalaikio metu dalyviai sportavo, žiūrėjo krepšinio varžybas, kino filmus ir t. t.

-jp-

Studentų ateitininkų sąjungos suvažiavimas

Rugsėjo 24–25 d. Kauno arkivyskupijos jaunimo centre vyko studentų ateitininkų sąjungos suvažiavimas „Uždegti dvasios kaitra“, kuriame dalyvavo Ateitininkų federacijos pirmininkas L. Serapinas, Lietuvos jaunimo tarybos vicepirmininkas K. Bagdžius, dvasininkai, studentai ateitininkai, ateitininkai sendraugiai, vyresniųjų klasių moksleiviai, besidomintys studentų ateitininkų veikla.

Suvažiavimo metu kun. K. Trimakas pasidalijo išvalgomis apie ateitininkės ir kankinės mokytojos A. Dirsytės dvasinį susikaupimą ir aktyvią visuomeninę veiklą Lietuvoje ir Sibiro koncentracijos stovyklose, kur ypač atsiskleidė jos dvasiniame gyvenime išugdyta maldos ir aukos jėga, profesionali pedagogės ir visuomenininkės kompetencija. I. Kuliavienė kalbėjo apie ideologiją kaip studentų ateitininkų veiklos pagrindą, studentė ateitininkė R. Skardžiūtė pristatė korporacijas kaip studentų ateitininkų veiklos formą, o I. Šėrytė kalbėjo apie ateitininkų studentų sąjungą kaip apie uždarą klubą ir katalikiško jaunimo avangardą.

Suvažiavimo metu buvo apžvelgta 2004–2005 m. studentų sąjungos veikla, pristatyti tarptautiniai projektai, numatytos ateities veiklos gairės, išrinkta nauja studentų ateitininkų sąjungos centro valdyba ir nauja pirmininkė, kuria tapo Lietuvos kūno kultūros akademijos IV kurso studentė I. Daukšytė. Suvažiavimo dalyviai Kauno Pranciškaus Ksavero (Jėzuitų) bažnyčioje kartu su kun. G. Vitkumi ir kitais tikinčiaisiais šventė Eucharistiją, vyko dvasinio susikaupimo valandėlės, aukcionas, koncertas ir diskusijos.

-jp-

Buvo vaišinamasi tradicine kareiviška koše, o vakare surengta Lietuvos kariuomenės Kauno įgulos dalinių ir sukarintų struktūrų (Kauno m. policijos ir priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos) „Gyvojo kryžiaus“ akcija.

Spalio 2 d. iškilmingas šv. Mišias celebravo Kauno arkiv. S. Tamkevičius, vysk. E. Bartulis, vysk. J. Preikšas ir kunigai. Šv. Mišiose giedojo solistė R. Preikšaitė ir mišrus choras „Leliumai“ (vad. prof. A. Petrauskas). Arkiv. S. Tamkevičius per pamokslą trumpai apžvelgė šios bažnyčios gyvavimo istoriją. Ganytojas palinkėjo, kad ši bažnyčia, kurią globoja Mykolas Arkangelas, būtų simbolis, kviečias kovoti už tiesą ir gerį. Po pamaldų Nepriklausomybės aikštėje koncertavo Lietuvos kariuomenės karinių oro pajėgų pučiamųjų orkestras. Svečių priėmimo metu Kauno įgulos karininkų ramovėje bažnyčios rektorius kun. Tomas Karklys padėkojo rėmėjams ir įteikė padėkos raštus ir atminimo dovanas dvasininkams, politikos, verslo bei kultūros ir meno žmonėms, kurie savo darbu ir finansine bei dvasine parama prisidėjo, kad šioje bažnyčioje per jubiliejui minėti ir švęsti skirtus metus būtų įgyvendinti kauniečiams skirti kultūriniai, socialiniai projektai, skambėtų klasikinė, religinė muzika. Po pietų Kauno šv. Mykolo Arkangelo bažnyčioje šventovės jubiliejinius metus vainikavo jubiliejinių renginių kūrybinio projekto „Žodis ir spalva“ baigiamoji programa – Popiežiaus Jono Pauliaus II meditacija „Priešais Juvelyro parduotuvę“ apie santuokos sakramentą (projekto autorė – aktorė Rūta Staliliūnaitė).

-jp-

Dievo tarnaitės A. Dirsytės 50-ųjų mirties metinių minėjimas

Rugsėjo 25 d. paminėtos Dievo tarnaitės, kankinės mokytojos Adelės Dirsytės 50 mirties metinės. Minėjimas prasidėjo Kauno arkikatedroje bazilikoje, kur Eucharistijos liturgijai vadovavo Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius. Per pamokslą ganytojas, A. Dirsytė įvardijęs kaip kankinę už savo įsitikinimus, sakė: „Jos ir kitų kankinių dvasia, sugrįžusi į Lietuvą, įkvėpė žmones kovoti už laisvę ir susimąstyti, kad tikrąjį gyvenimą reikia kurti ant tiesos ir meilės uolos, kuri yra Jėzus Kristus“.

Po šv. Mišių buvo padėta gėlių prie vyskupo Motiejaus Valančiaus kapo ir iškilmingai atidengtas skulptoriaus L. Žuklio granito paminklas vysk. M. Valančiui (Rotušės aikštėje prie Kauno kunigų seminarijos sienos). Šį paminklą kartu su Kauno meru A. Garbaravičiumi ir arkiv. S. Tamkevičiumi, kuris paminklą pašventino, iškilmingai atidengė jo fundatorius iš JAV gyd. R. Sidrys. Žodį taręs literatūrologas dr. J. Jasaitis trumpai apžvelgė vysk. M. Valančiaus kaip dvasininko, švietėjo, blaivybės puoselėtojo ir kovotojo už lietuvišką kalbą bei žodį veiklą. Miesto meras padėkojo visiems už pastangas Kaune įamžinant vysk. M. Valančiaus atminimą. Prie paminklo giedojo Vytauto bažnyčios kamerinis choras *Cantate Domino*.

Po paminklo atidengimo ir pašventinimo iškilmių Kauno arkivyskupijos konferencijų salėje vykęs A. Dirsytės mirties 50-ųjų mirties metinių minėjimas prasidėjo Šv. Cecilijos ateitininkų kuopos dainavimo studijos „Eldorado“ giesmėmis ir dainomis. Su minėjimo dalyviais savo išvalgomis dalijęsis kun. prof. Kęstutis Trimakas Dievo tarnaitės kankinės A. Dirsytės gyvenimo kryptį palygino su popiežiaus Jono Pauliaus II nueitu keliu, liudijant gyvenimo ir tikėjimo vienovę. Anot prelegento, A. Dirsytė apsisprendė kovoti už Dievo gerį studijų VDU Filosofijos-teologijos fakultete metais dalyvaudama ateitininkų veikloje, vėliau šis ryžtas brendo jai dirbant Lietuvių katalikių moterų draugijoje ir rašant straipsnius į žurnalą „Moteris“ bei kitus leidinius, o ypač sustiprėjo Sibiro lageriuose, kur Adelė atsiskleidė kaip subtili pedagogė ir tikėjimą palaikanti patarėja bei globėja. Anot pranešėjo, maldaknygė „Marija, gelbėk mus“ įprasmina šią taurią asmenybę kaip Dievo valios ir doros vykdytoją, kaip moterį, kurios

pašaukimas – net ekstremaliomis sąlygomis – būti gyvybės kultūros nešėja ir įkvėpėja. Gyvybės kultūros puoselėtojas ir įkvėpėjas buvo ir popiežius Jonas Paulius II. Dar jaunystėje patyręs totalitarizmą ir priespaudą, jis išliko ištikimas Dievui.

Ateitininkų federacijos pirmininkas Liutauras Serapinas apie A. Dirsytę kalbėjo kaip apie mokytoją ir jaunimo ugdytoją, kaip apie šviesulį ir paguodą kenčiantiems Sibiro lageriuose. „Ji ir dabar mus kviečia sugrįžti prie Bažnyčios skelbiamų vertybių – doros, tiesos, meilės – ir tapti jos, kaip gyvybės kultūros kūrėjos, darbų tęsėjais Evangelijos šviesoje“, – sakė prelegentas.

-jp-

Mirė kun. Bronius Balaišis (Balaiša) (1933–2005)

Rugsėjo 28 d. mirė Pandėlio (Rokiškio r.) Švč. M. Marijos Vardo ir Panemunio (Rokiškio r.) Švč. Trejybės parapijų klebonas kun. Bronius Balaišis (Balaiša). Kun. B. Balaišis gimė 1933 m. vasario mėn. 14 d. Spiečiūnų kaime, Skiemonių parapijoje, valstiečių šeimoje. Mokėsi Juškonių pradinėje mokykloje, Skiemonių progimnazijoje ir Anykščių gimnazijoje, kurią baigė 1951 m. 1951–1954 ir 1957–1958 m. studijavo Kauno tarpdiecezinėje kunigų seminarijoje. 1954–1957 atliko karinę prievolę. Vyskupo J. Steponavičiaus iššventintas kunigu Kaune 1958 m. kovo mėn. 23 d.

1958 m. birželio 7 d. paskirtas Dabužių administratoriumi, rugsėjo 13 d. – vikaru į Pakruojį. Nuo 1959 m. dirbo Biržų parapijos vikaru, o nuo 1963 m. – Panevėžio šv. apašt. Petro ir Povilo parapijos vikaru. Nuo 1973 m. papildomai paskirtas Uliūnų klebonu. Nuo 1974 m. klebonavo Pandėlio (Rokiškio r.) Švč. M. Marijos Vardo parapijoje, nuo 1976 m. dar ir Panemunio Švč. Trejybės parapijoje.

Kun. Broniaus Balaišio laidotuvių šv. Mišios vyko rugsėjo 30 d. Pandėlio Švč. M. Marijos Vardo parapijos bažnyčioje. Palaidotas šventoriuje.

-P-

Mirė kun. Aloyzas Orantas (1955–2005)

Spalio 5 d. ryte Šiaulių ligoninėje mirė Papilės (aptarnavo ir Šiaudinės parapiją) parapijos klebonas kunigas Aloyzas Orantas. A. Orantas gimė 1955 m. gegužės 12 d. Papilio parapijoje (Biržų r.). Mokėsi Kruopių (Akmenės r.), Bazilionų (Šiaulių r.) vidurinėse mokyklose, Šiaulių 13-oje technikos mokykloje. 1977–1982 m. studijavo Kauno kunigų seminarijoje. 1982 m. birželio 6 d. vyskupo Liudo Povilonio Kauno arkikatedroje bazilikoje iššventintas kunigu.

1982–1985 m. – Klaipėdos Kristaus Karaliaus parapijos vikaras; 1985–1987 m. – Batakių, Lomių ir Varlaukio klebonas; 1987–2002 m. – Kruopių ir Žukančių klebonas. Nuo 2002 m. iki mirties buvo Papilės ir Šiaudinės klebonas.

Laidotuvių pamaldos vyko Papilės bažnyčioje spalio 7 d. Palaidotas Kelmės bažnyčios šventoriuje, šalia dėdės kunigo Juozapo Armono, kuris jaunystėje mirusįjį globojo.

-T-

Renginiai Kardinolo V. Sladkevičiaus muziejuje

● Rugsėjo 24 d. Kardinolo V. Sladkevičiaus memorialinio muziejaus svejetainėje iškilmingai paminėtos Vasario 16-osios akto signataro Saliamono Banaičio (1866–1933) 1905 m. Kaune įkurtos spaustuvės 100-osios metinės. Renginyje dalyvavo S. Banaičio giminaičiai, Vasario 16-osios klubo nariai, Signatarų namų atstovai, istorikė mokytoja Liucija Butkienė, kultūrologas Albinas Vaičiūnas, monografijos „Saliamonas Banaitis“ autorius Vilius Užtupas. Koncertavo J. Gruodžio konservatorijos studentai.

Lietuviškos poligrafijos pradininkas Saliamonas Banaitis ėjo tokiomis pačiomis pėdomis kaip ir Petras Vileišis, tik šis pirmąją lietuvišką spaustuvę įkūrė Vilniuje, o S. Banaitis – 1905 m. rudenį Kaune. Bene svarbiausias leidinys, davęs pretekstą atidaryti spaustuvę, buvo laikraštis „Lietuvos balsas“. Jam užsidiarius S. Banaičio spaustuvėje imta spausdinti Kauno kunigų seminarijos rektoriaus Antano Karoso, vėliau Aleksandro Dambausko-Jakšto redaguojamas katalikiškos orientacijos savaitinis laikraštis „Nedėldienio skaitymas“, vėliau žurnalai „Lietuvaitė“, „Pavasaris“, „Bažnytinė apžvalga“, „Viensėdis“. Svarbiausias šios spaustuvės leidinys – arkivyskupo Juozapo Skvirecko išverstas Šventasis Raštas, kurio pirmąjį tomą S. Banaitis išspausdino 1913 m. Kitus penkis tomus išspausdino šios spaustuvės paveldėtoja Šv. Kazimiero draugija, įkurta 1906 m.

Darbuodamasis spaustuvėje S. Banaitis glaudžiai bendradarbiavo su kunigais, kurie vėliau tapo vyskupais, Justinu Staugaičiu ir Gasparu Cirtautu, žymiais lietuvių veikėjais Aleksandru Stulginskiu, Antanu Smetona, Martynu Yču. 1918 m. S. Banaitis savo įkurtą spaustuvę pardavė Šv. Kazimiero draugijai. Spaustuvei, kaip ir draugijai, iki pat savo mirties, 1938-ųjų metų, vadovavo prelatas Aleksandras Dambauskas-Jakštas.

● Rugsėjo 23 d. Kardinolo V. Sladkevičiaus memorialinio muziejaus svejetainėje buvo surengta arkivyskupo Liudviko Povilonio atminimui skirta popietė, kurioje dalyvavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, vyskupas emeritas Juoza-

pas Preikšas, kun. Vaclovas Aliulis MIC, mons. dr. Vytautas Kazlauskas, prel. doc. dr. Vytautas Steponas Vaičiūnas S.J., Švč. Mergelės Marijos Nuliūdusiųjų Paguodos seserų kongregacijos vyresnioji ses. Kostka Laimutė Rimkevičiūtė, Kauno kunigų seminarijos auklėtiniai, visuomenės atstovai.
-nr-

Keliais žodžiais

Kaunas. Rugsėjo 27 d. Kauno aukštųjų ir aukštesniųjų mokyklų studentams prasidėjo Katalikų evangelizacijos centro rengiamas „Alfa“ kursas. Į jį susirinko apie 40 Kaune studijuojančių jaunų žmonių. Susitikimai vyks VDU koplyčioje. „Alfa“ kursas skirtas tiems, kurie nori pažinti krikščionybę ir gilintis į jos tiesas. Susitikimų metu gvildenamas kuris nors esminis krikščioniškojo tikėjimo klausimas. Po to tema aptariama diskusijų grupelėse. Kursas tęsiasi 11 savaitių, renkama si vieną kartą per savaitę.
-žm-

Vilnius. VPU sielovados stotelė VPU studentams rugsėjo 30 – spalio 1 d. organizavo įspūdingą kelionę į Krokuvą, Vadovicus ir Baltstogę. Kelionės organizatorė – VPU sielovados stotelės kuratorė doc. Giedrė Butkienė. Keliauninkus lydėjo VPU pažintinių-piligriminių kelionių vadovas dėstytojas Povilas Sideravičius.
-dg-

FARIZIEJŲ TEISUMAS

31 eilinis sekmadienis (A)

Mal 1, 14–2, 2. 8–10; 1 Tes 2, 7–9. 13; Mt 23, 1–12

Skaitydami Evangeliją esame įpratę iš Jėzaus lūpų girdėti maloningus žodžius – palaiminimus, nuodėmių atleidimą, paguodą vargdieniams, ligoniams. Vieninteliai žmonės, kuriems Jėzus priekaištuoja, – tai fariziejai ir Rašto žinovai. „Vargas jums, veidmainiai, Rašto aiškintojai ir fariziejai <...> Jūs panašūs į pabaltintus antkapius, kurie iš paviršiaus gražiai atrodo, o viduje pilni numirėlių kaulų...“.

Nors Jėzus ir kritikuoja fariziejų elgesį, vis dėlto jis pripažįsta jų mokymo autentiškumą. Jie yra teisėti Rašto aiškintojai, jie turi Sinagogos įgaliojimus, yra išsimokslinę. Todėl Jėzus kviečia laikytis jų mokymo. „Visa, ką jie liepia, darykite ir laikykitės“. Ši taisyklė nevienadienė. Ji tinka ir mūsų laikų Bažnyčiai, kadangi ji yra išrinktosios tautos teisių ir pareigų paveldėtoja. Kalbėdami apie Bažnyčios atstovų – vyskupų, kunigų – kompetenciją, ir savo bažnytinei bendruomenei pritaikykime Kristaus žodžius: „Visa, ką jie liepia, darykite ir laikykitės“. Bažnyčia savo svarbiausius paliepimus yra išreiškusi savo 5 įsakymais. Šiandien yra tinkama proga juos prisiminti.

Pirmasis įsakymas – „Švęsk šventes“. Atsižvelgdama į savo liturgiją, Bažnyčia nustatė virtinę privalomų švenčių. Kintant gyvenimo sąlygoms, jų skaičius kito. Šiuo metu, be švenčiamų sekmadienių, yra dar šios privalomos šventės: Kalėdos – gruodžio 25 d., Švč. Mergelės Dievo Gimdytojos – sausio 1 d., Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų šventė – rugpjūčio 15 d. ir Visų šventųjų šventė – lapkričio 1 d.

Apie šventųjų Mišių pareigą kalba antrasis Bažnyčios įsakymas, kuris įpareigoja sekmadieniais ir šventėmis dalyvauti Mišiose. Tai svarbus Bažnyčios įsakymas, ir nusižengusieji šiam įsakymui sunkiai nusideda. Kiekvienas tepažvelgia į savo sąžinę, ar nenusikalto šiam įsakymui, ar nepaniekino Kristaus Eucharistinės aukos. Suprantama, kad Bažnyčia negali reikalauti negalimų dalykų, todėl šiandien pasvarstykime apie priežastis, kurios nuo šios pareigos atleidžia. Visų neįmanoma išvardyti, nes mūsų gyvenimas sudėtingas. Suminėkime vieną kitą, kurios mums gali padėti susivokti, kada esame laisvi nuo šios svarbios pareigos? Pirmiausia – tai liga ar kita fizinė negalia; taip pat pareiga budėti prie sunkaus ligonio. Toliau – pareigos, kurias būtina atlikti net ir sekmadienį, pvz., į tavo darbo grafiką įeina sekmadienis, ir nėra kam pavaduoti. Gali pateisinti ir didelis nuotolis, pvz., kelionė į artimiausią bažnyčią truktų ištisą valandą ar daugiau. Suprantama, kad ši kliūtis nepateisina turinčių patogią transporto priemonę. Tai tik keli pavyzdžiai, kurie rodo, kad tik svarbi priežastis tegali atleisti nuo šios svarbios pareigos. Grybavimas, riešutavimas, meškeriojimas – per menkos priežastys. Savaitgaliais vykstantys į kolektyvinius sodus privalo pagalvoti, kaip prisiderinti prie savo bažnyčios pamaldų tvarkos.

Trečiasis Bažnyčios įsakymas: „Laikyk pasninkus ir nesilinksmink draudžiamu laiku“. Mūsų krašte pasninkauti (susilaikyti nuo mėsinių valgių) privalo katalikai nuo 16 metų Kūčių ir Pelenų dieną ir visais advento bei gavėnios penktadieniais. Pelenų dieną ir Didįjį penktadienį Bažnyčia įpareigoja ne tik susilaikyti nuo mėsinių valgių, bet ir savo maisto davinį sumažinti, sočiai pavalgant tik vieną kartą, o du kartus tik užkandant. Taip pat katalikai advento ir gavėnios dienomis susilaiko nuo triukšmingų

pasilinksminimų. Nuo visų pasninkų atleidžiami ligoniai, dirbantys sunkius fizinius darbus ir kiti, dėl kurios nors priežasties negalintys maisto pasirinkti.

Ketvirtasis įstatymas susijęs su velykinės Komunijos pareiga. „Bent apie Velykas atlik išpažintį ir priimk Švenčiausiąjį Sakramentą“. Sunku įsivaizduoti kataliką be velykinės šv. Komunijos. Žodis „velykinė“ nereiškia, kad šv. Komuniją reikia priimti Velykų dieną. Velykinės Komunijos laikas prasideda Pelenų dieną ir baigiasi Šv. Petro ir Pauliaus švente – birželio 29 dieną. Bažnyčia Atgailos sakramento giežtai nesusieja su šv. Komunija. Būdamas pašvenčiamojėje malonėje, žmogus Komuniją gali priimti bet kuriuo metu, kai tik dalyvauja Eucharistinėje aukoje. Vis dėlto sunkiai nusidėjusieji privalo atlikti išpažintį bent vieną kartą per metus (kan. 989). Dažnai tikintieji klausia, kiek laiko galima priimti Šv. Komuniją be atskiros išpažinties. Šiuo klausimu griežtų nurodymų nėra. Patariama pasitarti su nuodėmklausiu, atsižvelgti į savo sąžinę. Siekiantys didesnio tobulumo, kviečiami ar įpareigojami atlikti išpažintį.

Penktasis įsakymas: „Padėk išlaikyti savo Bažnyčią“. Kiekvieno kataliko šventa pareiga malda ir darbu remti Bažnyčios siekius, aukomis prisidėti išlaikant savo parapijos bažnyčią bei jos darbuotojus, vyskupijos kuriją ir kunigų seminariją.

Ką tik pasibaigusiais Eucharistijos metais ypatingas dėmesys buvo skiriamas antrajam Bažnyčios įsakymui, reikalaujančiam sekmadieniais ir šventadieniais dalyvauti šventosiose Mišiose. Prisiminkime savo ganytojų žodžius: „Įpareigojame visus rūpintis sekmadienio šventimu, ypač dėti pastangas pasiekti ir pakviesti tuos mūsų brolius, kurie retai arba net labai retai dalyvauja sekmadienio Mišiose“ (iš Lietuvos vyskupų „Ganytojiškojo laiško pradėdant Eucharistijos metus“).

Atsakykime šiandien sau į tokį klausimą, kada prasideda tikinčiojo nukrikščionėjimas, kada dingsta jo tikėjimas, kada jis pradeda gyventi vien sau, nematydamas vargšo, stokojančio, invalido, kada jis pamina Dievo įsakymus ir duoda laisvę instinktams? Atsakymas bus vienas ir tas pats: kai tik nutraukia ryšius su savo Bažnyčia, nustoja dalyvauti Eucharistinėje aukoje. Tokia yra žmogaus nukrikščionėjimo pradžia. Kartais mus papiktina kunigai, ir apie tai mes tarp savęs pasikalbame. Kristus, nors ir žinojo ir žino savo Bažnyčios atstovų silpnybes, tačiau ištarė šiandien girdėtus žodžius: „Visa, ką jie liepia, darykite ir laikykitės“.

KELIAS Į DANGŲ

Visi šventieji

Apr 7, 2–4. 9–14; Jn 3, 13; Mt 5, 1–12

Šiandien švenčiame Dievo išrinktųjų, Dievo mylimųjų ir jo išgelbėtųjų šventę. Apreiškimo knyga mums pateikia šv. Jono viziją: „Štai milžiniška minia, kurios niekas negalėjo suskaičiuoti, iš visų giminių, genčių, tautų ir kalbų. Visi stovėjo priešais sostą ir Avinėlį, apsisiautę baltais apsiaustais, su palmių šakomis rankose“ (*Apr 7, 9*). Kas ta milžiniška minia? Tai tie, kurie Dievą įtikėjo, pamilo ir išsaugojo su juo draugystę iki gyvenimo pabaigos. Savo žemiškoje kelionėje jie su Dievu bendravo, su juo kalbėjo ir į jo rankas atidavė savo likimą. Visą šį jų bendravimą su Dievu galima nusakyti vienu žodžiu: jie meldėsi. Kiekviena maldos forma – tai bendravimas su Dievu. Iš tiesų neįmanoma įsivaizduoti dangaus gyventojų, kuris gyvendamas žemėje būtų nesimeldęs. Milžiniškoje minioje, kurią matė Jonas, rastume įvairiausių religijų, įvairiausių tautybių, įvairiausių rasių žmonių, krikštytų ir nekrikštytų... Bet negalima įsivaizduoti šventojo, kuris tokiu būtų tapęs be maldos. Rašytojas Ričardas Grefas savo knygoje „Maldos galia“ rašo: „Daugeliui malda vienintelis kelias, vedantis į dangų. Visi, nepriklausantys Bažnyčiai, nieko nežinantys apie šventuosius sakramentus, gali būti išgelbėti ilgesio ir troškimo malda“. Kas jiems gali pagelbėti? Tai malda! Savo malda jie palaiko su Dievu draugystę, ir Dievas juos pripažįsta kaip savo vaikus. Paklauskime indų tautos sūnaus Rabindranato Tagorės maldos, kuri įrašyta jo poezijos knygelėje: „[Dieve], leisk man maldauti, ne kad užstotumei mane nuo pavojų, bet kad suteiktum man drašos juos pasitikti. Leisk man prašyti, ne kad numalšintum skausmą, bet kad duotum širdžiai stiprybės jį nugalėti. Leisk man, kad nebūčiau bailys, jaučiąs tavo malonę vien pasisekimuose, bet leisk man ir nelaimėse matyti tavo ranką“. Šis vyras nebuvo krikščionis, bet ar gali Dievas neišgirsti tokios kilnios maldos?

Malda lydi žmoniją nuo pirmųjų žmonių sukūrimo. Pirmoji Šv. Rašto knyga pasakoja apie Abelį, aukojantį Dievui aukas, toliau – apie Nojų, Abraomą, Mozę, Dovydą, Saliamoną, Eliją. Visi jie meldėsi. Senojo Testamento maldos

dvasią gražiausiai iliustruoja psalmės, jos peržengė išrinktosios tautos ribas ir tapo pasauliniu turtu. Šiandien visame pasaulyje girdime: „Iš širdies gelmių šaukiuosi tavęs, Viešpatie, Viešpatie, išgirk mano balsą“. Įsikūnijęs Dievo Sūnus pats meldėsi ir išmokė melstis savo apaštalus. Jis malđai suteikė ypatingą patrauklumą, apibūdindamas Dievą kaip visų Tėvą: „Kai melsitės, sakykite: 'Tėve, teesie šventas tavo vardas'". Tėve! Kiek vilties tame žodyje!

Gerieji žmonės, jūs gal stebitės, kad šiandien jums, tikintiesiems, kalbame apie malđą. Juk žinote, kad reikia melstis, žinote, kad reikia vykdyti Dievo ir Bažnyčios įsakymus. Vis dėlto negailestinga statistika rodo, kad tik 10 proc. mūsų šalies tikinčiųjų sekmadieniais lanko Bažnyčią. Vadinsi, 90 proc. tikinčiųjų jau nutraukė savo ryšius su Bažnyčia ir jų katalikybė liko tik parapijos knygoje – ne gyvenime.

Pati gamta mums parodo, ką reiškia netekti ryšio su Dievu. Žinome, kad mūsų Žemė yra nematoma ryšiais susieta su Saule. Per metus ji apskrieja aplink Saulę. Iš Saulės ima svarbiausius gyvybės elementus – šilumą ir šviesą. Įsivaizduokime, kas būtų, jeigu kažkokia priešiška jėga mūsų Žemę nukreiptų nuo Saulės orbitos taip, kad ji nebegautų Saulės šilumos ir šviesos. Tą pačią akimirką žemė pasidengtų ledu.

Ar nepanaši mūsų priklausomybė nuo Dievo? Ar ne todėl daugelio žmonių širdys tokios šaltos, kad prarado ryšį su Dievu? Juk žmogaus prigimtyje yra giliai įdiegtas pagarbos Dievui jausmas. Tik pažvelkime į žmonijos istoriją. Archeologija tarp daugelio senovės paminklų randa daugybę šventovių ir aukurų. Ar tai neįrodo, kad pati žmogaus prigimtis linkusi bendrauti su slaptinuoju Dievu? Neiškreipta žmogaus prigimtis įvairiausiomis formomis reiškia savo priklausomybę nuo savo Kūrėjo. Tik per nuodėmę praradęs sąžinės ramybę, žmogus vengia su Dievu bendrauti. Pradžios knygoje pasakojama apie pirmųjų tėvų nuopuolį. Paragavę uždrausto vaisiaus „žmogus ir jo žmona pasislėpė nuo Viešpaties Dievo veido tarp sodo medžių“. Jie suprato, kad ryšys su Dievu nutrūko. Panašiai kiekvienam žmogui dingsta noras su Dievu bendrauti, kai jis paragauja uždrausto vaisiaus.

Šiandien pažvelkime į savo sąžines, ar kartais mūsų nenoras bendrauti su Dievu neslepia kažko, kas drumsčia mūsų sąžinę ir neleidžia malđai sudėti rankų. Praplėskime maldos sąvoką. Tai ne vien prašymai, kai prisimename Dievą tik patekę į bėdą. O ar ne žmogaus pareiga Dievą garbinti kaip pačią aukščiausiąją būtybę, visa pranokstančią didingumu? Ar neturime Dievui už ką reikšti savo padėką? O iš kur visos mūsų prigimtos ir atgamtinės dovanos? Ar neturime už ką Dievo atsiprašyti? Nei Kristus, nei Bažnyčia nesmerkia tų, kurie Dievą prašo jo pagalbos, bet Kristus ir Bažnyčia itin aukštai vertina viešą Dievo pagerbimą, dėkojimą, atsiprašymą. Mes turime šv. Mišių auką, kurioje dalyvauja pats Dievo Sūnus, nekruvinu būdu pratęsdamas savo Kryžiaus auką. Šiandien prisimename visus Dievo šventuosius. Tarp jų nerasime nė vieno, kuris jau šioje žemėje nebūtų kalbėjęs su Dievu. Paklauskime šiandien savęs, ar nenutrūko mūsų draugystė su Dangaus ir žemės Viešpačiu. Ar neapleidome rytmečio ir vakaro maldos, ar nepamiršome kelio į savo bažnyčią? Pamąstykime, kuo baigsis mūsų gyvenimas, jei nepažįstame savo Dievo šioje žemėje?!

VESTUVIŲ POKYLIS

32 eilinis sekmadienis (A)

Išm 6, 12–16; 1 Tes 4, 1–18; Mt 25, 1–13

Vestuvės, vestuvės! Kas jų nematė, kas jose nedalyvavo? Mes gerai žinome, kaip keliamos vestuvės mūsų šalyje, bet nežinome, kaip jos atrodė Šventojoje Žemėje Kristaus laikais.

Palestinoje vestuvių apeigos prasidėdavo saulei nusileidus ir tęsdavos naktį, kai atslūgdavo dienos karštis. Sutemus, paskirtą valandą, jaunikis, pasipuošęs vestuvininiais drabužiais, su savo draugais patraukdavo jaunosios namų link. Tuo tarpu jaunosios pamergė su draugėmis sutartoje vietoje laukė jo pasirodant. Kai jaunikis, lydintas draugų, priartėdavo, visi sueidavo į jaunosios namus. Čia trumpai pabuvę visi – jaunas ir jaunoji, lydimi draugų ir draugių, – traukdavo į jaunikio namus, kur būdavo parengtas vestuvių pokylis.

Mergaitės, laukiančios jaunikio, turėjo būti pasirengusios įvairiems netikėtumams. Pasitaikydavo, kad jaunikis vėluodavo, tad reikėjo tam atvejui turėti pakankamai alyvos, kad nepritrūktų. Pasak Kristaus, „protingosios [mergaitės] kartu su žibintais pasiėmė ir alyvos“. Tuo tarpu paikosios tuo nepasirūpino. „Jaunikiui vėluojant, visos

ėmė snausti ir užmigo". Kai pasirodė jaunikis, paaiškėjo, kad paikosios mergaitės nebeturi alyvos. Tik dabar jos suskato ir nuskubėjo jos ieškoti, kad galėtų dalyvauti vestuvių eisenoje. Tuo tarpu jaunikis su visa palyda atėjo prie jaunosios namų, pasiėmė nuotaką, ir visi vestuvių dalyviai patraukė į jaunojo namus, kur jau laukė parengta vestuvių puota. Penkios paikosios mergaitės, beieškodamos alyvos, į pokylį pavėlavo. Durys jau buvo uždarytos. Nors ir beldėsi, bet niekas jų neįleido. Ką gi šiuo vaizdingu palyginimu nori mums pasakyti Viešpats?

Vestuvių įvaizdis žinomas jau Senajame Testamente. Išrinktosios tautos sandora su Dievu ant Sinajaus kalno buvo suprantama kaip Dievo santuoka su išrinktąja tauta. Pranašai tos tautos neištikimybę Dievui prilygina svetimavimui. Kristus save parodo kaip sužadėtinį. Kai fariziejai Jėzui prikišo, kad jo mokiniai nepasninkauja, Jėzus atsakė: „Argi gali vestuvininkai gedėti, kol su jais yra jaunikis? Ateis dienos, kai jaunikis iš jų bus atimtas, ir tada jie pasninkaus". Šv. Paulius, kalbėdamas apie santuoką, ragina: „Jūs, vyrai, mylėkite žmonas, kaip ir Kristus mylėjo Bažnyčią ir atidavė už ją save". Laukiančios jaunikio mergaitės – tai mes – visi tikintieji, kurie privalo būti pasirengę. Kaip sakoma palyginime, jaunikis pasirodė netikėtai. „Vidurnaktį pasigirdo balsai: 'Štai jaunikis! Išeikite pasitikti!'” Laimingos tos mergaitės, kurios buvo pasirengusios. Jos prisijungė prie vestuvininkų ir netrukus dalyvavo vestuvių puotoje. Jos buvo ne tiktai pasipuošusios vestuviniais drabužiais, bet ir pasirūpinusios alyvos, kad jų žibintai neužgestų.

Visas tikinčiojo gyvenimas yra nuolatinės pastangos pasirengti amžinajai vestuvių puotai, pasipuošti tinkamais drabužiais. Pasak šv. Pauliaus: „Privalu atsižadėti ankstesnio senojo žmogaus gyvenimo būdo <...> apsilikti nauju žmogumi, sutvertu pagal Dievą teisume ir tiesos šventume" (Ef 4, 22–24). Galima sakyti, kad visas mūsų gyvenimas yra nuolatinės pastangos nusikratyti senojo žmogaus drabužio ir apsilikti nauju, tinkamu dalyvauti amžinoje vestuvių puotoje. Be vestuvių drabužio į vestuvių puotą nebūsi įleistas. Palyginime apie karaliaus sūnaus vestuves karalius vestuvių menėje pamatė „žmogų, neapsirengusį vestuvių drabužiu. Jis tarė jam: 'Bičiuli, kaip čia įėjai, neturėdamas vestuvių drabužio?' Tasai tylėjo. Tuomet karalius paliepė tarnams: 'Suriškite jam rankas ir kojas ir išmeskite jį laukan į tamsybes. Ten bus verksmas ir dantų griežimas'" (Mt 22,11–13).

Pamokslininkas P. Spirago pasakoja apie antkapį, kuriame iškalti tokie žodžiai: „Čia guli Dievo tarnas. Jis sulaukė 90 metų, bet gyveno tik trejus metus". Šis įrašas reiškia, kad žmogus gyvenime ilgai blaškėsi ir tik vėlyvoje senatvėje susitaikė su Dievu, pasijuto pasipuošęs vestuvinio drabužiu. Tai buvo tie treji laimingi metai, praleisti Dievo malonėje.

Negana to, ruošdamiesi dalyvauti vestuvėse, privalome būti ne tiktai pasipuošę, bet ir turėti pakankamai alyvos, kad mūsų žiburiai šviestų. Juk apie savuosius Kristus kalbėjo: „Jūs pasaulio šviesa. <...> Tešviečia jūsų šviesa žmonių akivaizdoje, kad jie matytų gerus jūsų darbus ir šlovintų jūsų Tėvą danguje" (Mt 5, 14–16). Kas gi toji alyva, kurios reikia, kad žibintai šviestų? Tai meilė, tai geri meilės darbai.

Neseniai skaitėme, kad garsusis autorialio lenktynininkas Šumacheris pereiniais metais nukentėjusiems nuo potvynio žmonėms paskyrė vieną milijoną eurų. Apie tai buvo rašoma ir skelbiama per televiziją. Bet ar tai buvo pati gražiausia auka? Tikėkime, kad Dievas pirmiausiai pastebėjo tuos kuklius pensininkus, kurie nukentėjusiems nuo gamtos stichijų iš savo kuklių pensijų atskaitė keliolika ar keliasdešimt eurų. Prisiminkime Evangelijos našlę, kuri į aukų dėžę įmetė du smulkius pinigėlius. Tuomet Jėzus pasakė: „Iš tiesų sakau jums, šita neturtinga našlė įmetė daugiau už visus. Anie visi metė į aukų skrynią iš to, kas jiems atlieka, o ji iš savo neturto įmetė viską, ką turėjo pragyvenimui" (Lk 21, 2–4). Yra sakoma, kad mirus žmogui pirmiausia jį palieka pinigai, po laidotuvių jį palieka draugai ir artimieji, tuo tarpu jo ištikimiausi draugai – geri darbai – lydi ir į aną pasaulį. Tai gražiausi ir vertingiausi žmogaus palydovai. „Kiek kartų tai padarėte vienam iš šitų mažiausiųjų mano brolių, man padarėte" (Mt 25, 40).

NEPANAUDOTAS TALENTAS

33 eilinis sekmadienis (A)

Pat 31, 10–13. 19–20. 30–31; 1 Tes 5, 1–6; Mt 25, 14–30

Talentas, apie kurį kalbama Evangelijoje, yra stambus senovės romėnų piniginis vienetas. Mūsų pinigais tai būtų apie 100 tūkst. litų. Šiandien talentai, kaip piniginiai vienetai, nebenaudojami. Tačiau žodis „talentas" vartojamas ir mūsų dienomis. Juo išreiškiama kokia nors labai vertinga prigimties savybė. Nuolat girdime: talentingas menininkas, talentingas rašytojas, talentingas politikas.

Anuometinėje galingoje Romoje buvo daug turtingų žmonių, turinčių daug pinigų ir laisvo laiko. Jie galėdavo ilgesniam laikui palikti savo valdas. Savo turtą jie palikdavo patikimiems tarnams. Panašiai elgiasi Evangelijos turtuolis, kuris iškeldamas paveda vienam tarnui penkis talentus, kitam – du, o trečiam – tik vieną. Įsidėmėkime: šeimininkas tarnams talentų neatiduoda, bet paveda. Tai reiškia, kad sugrįžęs jis pareikalautų apyskaitos.

Pirmasis ir antrasis patikėtus pinigus leido į apyvertą ir juos padvigubino. Tuo tarpu trečiasis savo talentą užkasė į žemę. Toliau Evangelijoje pasakojama, kaip šeimininkas įvertino savo tarnų veiklą. Abu tarnus, kurie gautus talentus leido į apyvertą, šeimininkas pagyrė ir pažadėjo jiems dar didesnius dalykus. Tiesiog pakvietė juos dalyvauti savo laimėje. O kas bus su trečiuoju tarnu, kuris savo talentą užkasė į žemę? Jam šeimininkas buvo labai griežtas, nepaisant, kad jis talentą sugrąžino. Dievas davė žmogui įvairių talentų ir nori, kad žmogus savo pastangomis ir darbu juos atskleistų, kad jų vertė išaugtų dvigubai.

Nuo pat pirmųjų krikščionybės dienų darbas buvo labai vertinamas ir, priešingai, tinginystė visuomet buvo laikyta viena didžiausių žmogiškųjų ydų. Šv. Paulius Laiške tesalonikiečiams rašo: „Mes gi pas jus netinginiavome ir nevalgėme veltui kieno nors duonos, bet su triūsu ir prakaitu darbavomės dieną naktį, kad tik neapsunkintume nė vieno jūsų“. Tame pat laiške jis ragina: „Kas nenori dirbti, tenevalgo!“ Aukštas darbo įvertinimas – nėra vien krikščionių pasaulėžiūros atspindys. Darbą vertino ir pagonys. Senovės graikų įstatymuose tinginių atžvilgiu buvo tokia nuostata: nusikalstančius tinginiavimu pirmiausia įspėdavo. Kuomet tai nepadėdavo, neklusniusius nuplakdavo. Jeigu ir tai nepadėdavo, tuomet tokį nepataisomą tinginį užmušdavo akmenimis. Sakoma, kad Romos imperijoje atvykę iš kitų šalių ir norintieji Romoje apsigyventi ateiviai, turėdavo parodyti savo delnus. Jeigu juose nebūdavo nuospaudų nuo darbo, ateiviai būdavo neįsileidžiami.

Išėjimo knygoje pasakojama apie žydų neištikimybę Dievui, kurios priežastis buvo ne kas kita, kaip dykinėjimas. Tai įvyko tuo metu, kai tautos vadas Mozė ant Sinajaus kalno kalbėjo su Dievu. Kadangi jis užtruko, žydai nusiliedino aukso veršį ir ėmė jį garbinti. Kas galėtų pasakyti, kiek nuodėmių kyla iš tinginystės. Pasak Siracido knygos „Buvimas be darbo išmoko daug pikta“ (Sir 33, 29).

Kiekvienas sąmoningas krikščionis, kad ir kokias pareigas užimtų, gerai supranta savo darbo reikšmę, žino, kad darbas tiesiausi keliu veda į tobulumą. Tai ne vien duonos klausimas, tai žmogaus prigimties poreikis, tai sekimo Kristumi kertinis akmuo. Tinginiavimo padariniai liūdni. Tinginys pirmiausia ieško pramogų. Atsiranda draugų, reikia vyno, degtinės, narkotikų. Vienintelis būdas tinginiui gauti pinigų – suktybės, vagystės ir plėšimai. Kito kelio jis nežino.

Visame pasaulyje garsios Dovydo psalmės. Ypač mėgstamos jo vadinamos atgailos psalmės. Bet nejaugi Dovydas – tolimas Jėzaus protėvis – galėjo nusidėti? Deja, taip buvo. Jis susitėpė ir svetimavimu, ir žmogžudyste. Kada ir kodėl tai įvyko? Ogi tuomet, kai apleido karališkas pareigas, kai pasitraukė nuo vadovavimo savo kariuomenei, o pats ėmė dykinėti. Tada prasidėjo jo moralinis smukimas, nusizengimai, dėl kurių jis skaudžiai kankinosi. Iš jo širdies ištryško rauda: „Pasigailėk manęs, Dieve, nes tu didžiai gailėtingas <...> Nugręžk savo veidą nuo mano nuodėmių ir išdildyk visas mano kaltybes“ (Ps 50). Visi dvasinio gyvenimo mokytojai nuolat kartoja, kad tinginystė yra visų ydų motina.

Moravijos sostinėje Brno mieste istorijos muziejuje eksponuojamas senas plūgas. Prie jo yra užrašas: „Šiuo plūgu arė Jo Didenybė Austrijos - Vengrijos imperatorius Juozapas II“. Žmonės, atnešę šį plūgą į muziejų, taip išreiškė pagarbą savo imperatoriui, kuris nebijojo paprasto fizinio darbo.

Pažvelkime, kaip aukštai įvertintas darbas. Žmogaus protas, valia, kitos kūrybinės galios žmogų daro panašų į patį Dievą. Juk Dievas, kurdamas pasaulį, reiškiasi kaip Kūrėjas. Žmogus, sukurtas pagal Dievo paveikslą, pačia savo esme yra kūrėjas. Žmogui Dievas pavedė valdyti visą žemę: „Viešpataukite ir jūros žuvims, ir padangių sparnuočiams, ir visiems žemėje judantiems gyvūnams“ (Pr 1, 28). Poetas Jurgis Baltrušaitis žmogaus pašaukimą apibūdina šiais žodžiais:

„Dievo pasaulis dar nesukurtas, Dievo Bažnyčia dar nepastatyta. Tik duotas pilkas akmuo, tik duota galia rankoms“. Tais žodžiais poetas išreiškia tikėjimą, kad žmogus yra Dievo bendradarbis, kad jo pašaukimas atbaigti dar neatbaigtą pasaulį. Žmogui „duotas pilkas akmuo ir duota galia rankoms“. Žmogus, naudodamasis savo talentais, privalo šį pasaulį atbaigti ir paversti jį šventove, kurioje skambėtų Dievo šlovinimo giesmės.

Viešpatie, saugok mane nuo tinginystės, padėk man iš Tavęs gautą talentą padvigubinti, kad nebūčiau blogasis tarnas, užkasęs savo talentą.

Parengė V. S.

Joseph Ratzinger

Man gera būti arti Dievo

*Apie krikščionių tikėjimą amžinuoju gyvenimu**

Laukiu mirusiųjų prisikėlimo ir būsimo amžinojo gyvenimo. Šiuos žodžius tariame per kiekvieno sekmadienio liturgiją kalbėdami Didįjį tikėjimo išpažinimą. Tačiau ar iš tikro šio prisikėlimo laukiame? Ir amžinojo gyvenimo? Statistiniai duomenys rodo, jog daugybė krikščionių, taip pat besilankančiųjų bažnyčioje, tikėjimo amžinuoju gyvenimu yra atsisakę ar bent laiko tai gana nepatikimu dalyku. Skaičiai atrodytų dar liūdniau, jei išleistume į tokius klausimus kaip štai šis: ar tokiam laukimui mūsų gyvenime tenka koks nors praktinis vaidmuo? Ar galimybę gyventi amžinai laikome paguodžiančia ir gražia, ar tai mums lieka labai miglota bei netikra, maža to, gal net negeidautina? Hansas Ursas von Balthasaras taip apibūdino šį klausimą: „Atrodo, tartum šiuolaikiniam žmogui kažkas būtų perpjovęs sausgysles, kad jis nebegalėtų bėgti ankstesnio tikslo link, tartum jam būtų pakirpti sparnai, būtų sunykusi dvasinė transcendencijos juslė. Kodėl taip atsitiko?“ (1). Žinoma, dėmesio, priešingai, kaip iš pirmo žvilgsnio atrodo, gyvenimui anapus mirties nestokojama ir šiandien. Ir šiandien tebėra gyvas noras vėl pamatyti mylimus žmones; nuojauta, kad teismas gali egzistuoti ir kad man kada nors gali tekti prieš jį stoti, neišvengiamai nusmelkia mus tada, kai rengiamės daryti tai, ką patys laikome neteisinga.

1. Tikėjimas į Dievą ir amžinojo gyvenimo laukimas

Vis dėlto tai nekeičia to, kad šiuolaikinio žmogaus, taip pat šiandienio krikščionio, amžinojo gyvenimo jausmas tapo stebėtinai silpnas; pamokslų apie dangų pragarą ir skastyklą šiandien sunkiai kur beišgirsi. Dar kartą paklauskime: kodėl taip atsitinka? Manau, jog tai esmingai susiję su mūsų Dievo bei jo santykio su pasauliu išsivaizdavimu, kuris iš bendrosios sąmonės išsunkė į tuos, kurie trokšta būti krikščionimis bei tikinčiais žmonėmis. Vargiai begalime išsivaizduoti, kad Dievas išties ką nors daro pasaulyje ir žmogaus atžvilgiu, kad jis pats veikia istorijoje. Mums tai atrodo mitiška ir tamsybiška. Šiandien tapo visiškai normalu į Naujojo Testamento stebuklus nebežvelgti kaip į tokius, bet aiškinti juos laiko sąlygotais vaizdiniais; kaip nereikšmingų periferinių klausimų taip pat atsisakoma Jėzaus gimimo iš mergelės ir jo realaus prisikėlimo, kuriuo jo kūnas buvo išplėstas iš irimo nagų: tokia trikdanti atrodo mintis apie Dievo kišimąsi į biologinius bei fizikinius vyksmus. Laikomasi įsitikinimo, jog kartą sukurtas pasaulis tvarus pats savaime ir užsklėstas į savo priežastinius vyksmus, nors šiandieniam fizikos pasaulėvaizdžiui jau seniai stinga to galutinio tikrumo, į kurį būdavo apeliuojama praėjusiam šimtmečiu (XIX a., – *vert.*

past.). Manoma, jog tai, kas vyksta pasaulyje, galima paaiškinti tik pasaulio veiksniais. Be mūsų pačių jame niekas neveikia, todėl nieko iš nieko nelaukiame, tik iš savęs pačių, savo ruožtu vėlgi suvokdami visiškai priklausą nuo gamtos ir istorijos dėsnų. Dievas – kaip minėjome anksčiau – nebėra istorijoje veikiantis subjektas, geriausiu atveju jis tėra nereikšminga hipotezė.

Tad amžinybės vilties paralyžius yra tiesiog tikėjimo į gyvą Dievą paralyžiaus atvirkščioji pusė. Tikėjimas amžinuoju gyvenimu tėra tikėjimo į Dievą taikymas mūsų pačių egzistencijai. Todėl jis ir gali atgyti tik tada, kai iš naujo atrasime santykį su Dievu – kai vėl išmoksime suvokti Dievą kaip veikiantį pasaulyje ir mumyse. „Laukiu mirusiųjų prisikėlimo ir būsimo amžinojo gyvenimo“ – šis sakinytis nėra prie tikėjimo į Dievą prišlietas dar vienas tikėjimo reikalavimas; tai tiesiog išskleidimas to, ką reiškia tikėti į Dievą, Tėvą, Sūnų ir Šventąją Dvasią. Amžinąjį gyvenimą atrandame ne analizuodami savo pačių egzistenciją, ne žvelgdami į save pačius, savo viltis ir poreikius. Nuo žmonių, sutelkusių žvilgsnį save, amžinasis gyvenimas vis labiau tolsta. Atsigręžus į Dievą, savaime tampa aišku, jog tas, į kurį Dievas pažvelgė ir kurį jis myli, dalyvauja amžinybėje. Origenas šią išvalgą labai gražiai išreiškė sakydamas, „jog kiekviena būtybė, dalyvaujanti toje amžinoje prigimtyje, pati nuolatos egzistuoja..., idant reikštųsi dieviškojo gerumo amžinybė...“ Jis priduria: „Argi nebūtų bedieviška tarti, jog substancija dvasios, gebančios pažinti Dievą, galėtų pranykti?“ (2).

Šis vidinis ryšys, jungiantis Dievo paveikslą ir gyvenimo anapus mirties vaizdinius, pasitvirtina vos trumpam metus žvilgsnį į religijų istoriją. Žmonijos istorijoje, kiek ją galime apžvelgti, vargu ar manyta, jog su mirtimi viskas baigiasi. Praktiškai visur aptinkama kokia nors teismo ir tolesnio gyvenimo idėja. Tačiau kur neįžiūrima pasaulį aprėpianti vienatinio Dievo galia, ten kito gyvenimo vaizdas dar neryškus ir miglotas. Tai būtis nebūtyje, šešėlinė egzistencija, kurią sudaro keistas santykis su gyvųjų pasauliu. Viena vertus, dvasioms šešėlių karalijoje, kad jos galėtų gyvuoti, reikia vis dar gyvųjų pagalbos; norint laiduoti joms bent laiko požiūriu ribotą nemirtingumą, reikia jas maitinti, jomis rūpintis. Tačiau, kita vertus, jos kaip dvasios yra tapusios galiomis, dabar priklausančiomis visa smelkiančiam dvasių pasauliui. Jos gali kelti grėsmę ar ir padėti. Dvasių grįžimo bijomasi, nuo jų stengiamasi apsisaugoti įvairiais ritualais. Tačiau, antra vertus, būtent protėvių dvasios saugo savo giminę, jos gerbiamos siekiant užsitikrinti jų pagalbą. Protėvių kultas yra pirmapradis reiškinys genčių bendrabūvyje; jis rodo žmonių bendrytės, kurios negali pertraukti nė mirtis, suvokimą.

Mokymas apie reinkarnaciją, išsiskleidęs pirmiausia Azijos erdvėje, veikiau laikytinas mėginimu neteistiniu būdu paaiškinti neteisingumo šiame pasaulyje mįslę: skausminga egzistencija yra atpildas už ankstesnes ne-

teisybes, ir taip už pasaulio, kuriame piktadariams gerai klojasi, o nekaltieji kenčia, menamo neteisingumo pasimato negailestingas viską atperkantis ir viską sutvarkantis teisingumas. Tačiau kai visa šio pasaulio būtis suprantama kaip kančia, tokių sielos klajonių nebeužtenka: tada visų apvalymų bei perkeitimų tikslas yra išžengimas iš izoliacijos pančių, iš būties visos painios apytakos, nugrimzdimas ir grįžimas į pirmą pradę tapatybę, kuri yra niekas ir kartu viskas. Tikrai neatsitiktinai šiandien, blėstant tikėjimui ir gyvąjį Dievą, visi šie archainiai vaizdiniai grįžta praradę, žinoma, savo nekaltybę ir moralinę didybę. Reinkarnacija, kuria šiandien vėl daugelis tiki, yra nebe slėpiningos teisingumo galios realizacija, bet veikiau savotiškas tvermės dėsnio taikymas: sielos energija negalinti tiesiog išnykti, tad jai reikia kitų išikūnijimų. Vis dėlto tokių ir kitokių vaizdinių pasirodymu iš naujo reiškiasi tylus žmogaus suvokimas, jog mirtis nėra paskutinis jo egzistencijos žodis; tas suvokimas ieško kitokių ir dažnai gana keistų kelių, kur iš akių išleidžiama mylinčio Dievo galia, neleidžianti mums pražūti. Taip pamažu ryškėja, kas turėtų įvykti, kad vėl su įsitikinimu galėtume pasakyti: laukiu amžinojo gyvenimo. Turime tiesiog iš naujo suvokti gyvąjį Dievą ir jo meilę. Tada žinosime, jog ši meilė, kuri yra amžina ir kuri yra galia, neleis mums pražūti. Bet prieš imdamiesi išsamiau išskleisti šią mintį ir prieš pamatydami, kaip ji įima pavienes žmogiškųjų lūkesčių skeveldras, turime dar kartą atsigręžti į šiuolaikinio žmogaus, t. y. į mūsų pačių, sunkumus.

Mūsų sunkumus prisikėlimo vilties atžvilgiu lemia ne tik pagrindinė priežastis – Dievo paveikslų nykimas, bet dar ir kitos priežastys. Gyvai laukti amžinojo gyvenimo mums trukdo ir tai, kad jo nebegebame įsivaizduoti. Anksčiau dar buvo palyginti paprasta susikurti dangaus, kaip vietos, kupinos grožio, džiaugsmo ir taikos, vaizdą. Tačiau šiuolaikinis pasaulėvaizdis negailestingai išmušė šias įsivaizdavimo paspartis. O kur nėra net vaizdinio, sklaidosi ir lūkestis, nes žmogiškasis mąstymas negali apsieiti be kokios nors įsivaizdavimo formos. Galiausiai prisideda tai, jog amžinas mūsų egzistencijos tęsimasis mums neatrodo pageidautinas. Ji jau ir taip pakankamai varginanti; bet net jei viskas klotųsi gerai, begalinumo idėja mums rodosi kaip pasmerkimas nuobodybei, tiesiog kaip kažkas, ko žmogui per daug. Tačiau čia turime iškelti priešpriešinį klausimą: tad ar iš tikro nelaukiame ko nors daugiau? Jei taip būtų, vilties principas, kurį Ernstas Blochas pavaizdavo kaip marksizmo esmę, nebūtų patraukęs tiek sekėjų; tada tikėjimui politinėmis utopijomis nebūtų pasidavę tiek žmonių. Žmogus, kuris nieko nelaukia, nebegalį ir gyventi. Žmogaus egzistencija iš prigimties tiesiasi į tai, kas didėliau.

Bet ko iš tikro laukiame? Žmoguje glūdintis pirmą pradę lūkestis, kurio iš jo neįmanoma atimti, reiškiasi įvairiopa. Vienas jo esminių pavidalų yra tai, jog laukiame teisingumo. Tiesiog negalime susitaikyti, kad stipriai visada turi viršų ir engia silpnuosius; negalime susitaikyti, kad nekaltieji turi dažnai pasibaisėtina

kentėti, o kaltiesiems, regis, šypsosi visa pasaulio laimė. Teisingumo troškimo, taip galingai besireiškusio visų laikų mąstančių bei kenčiančių žmonių sielvartavimuose, iš mūsų atimti neįmanoma. Trokštame teisingumo; todėl taip pat trokštame tiesos. Matome, kad melas sklinda, ima viršų ir kad net neįmanoma tam pasipriešinti. Laukiame, kad taip nebūtų; kad savo teises pareikštų tiesa. Trokštame, kad liautųsi beprasmiškai tauškalai, žiaurumas, vargas; trokštame, kad liautųsi mus skiriančių nesupratimų tamsa, negebėjimas mylėti ir kad galima taptų tikroji meilė, visą mūsų egzistenciją išlaisvinanti iš mūsų vienatvės kalėjimo ir, negriaudama mūsų pačių, atverianti ją kitų linkme, begalybės linkme.

2. Kas yra „amžinasis gyvenimas“?

Bet kaip tik tai turime galvoje sakydami „amžinasis gyvenimas“, kuris nėra ilga trukmė, bet išreiškia egzistencijos kokybę, kai trukmė, kaip begalinė akimirksnių seka, išnyksta. Tai, žinoma, taip pat reiškia, jog amžinybės troškimas virsta priešinimusi amžinybei, užsispyrėliškumu baigtinumo laikymusi, kai kas nors taip susitapatina su neteisingumu, melu, neapykanta, jog jam teisingumo, tiesos ir meilės radimasis neigtų jo egzistenciją, keltų grėsmės jausmą jo sielos gilumoje. Tokia egzistencija vadintina pasmerkimu. Kai melas ir neteisybė yra tapę gyvenimo tapatybės ženklu, amžinasis gyvenimas, savaime suprantama, šią negatyvią tapatybę neigia. Išganymas virsta bausme, nes žmogus yra susidėjęs su praigaištimi ir visu savo gyvenimu nupuolęs į neigimą.

Metę čia tiesiog savaime besisiūliusį žvilgsnį į galutinę žmogaus grėsmę, grįžkime prie to, kas pozityvu: amžinasis gyvenimas nėra begalinė akimirksnių seka, kur tektų mėginti įveikti nuobodulį ir nepabaigiamumo baimę. Amžinasis gyvenimas yra nauja egzistencijos kokybė, kai visa suteka į meilės „dabar“, į naują būties kokybę, išlaisvintą iš egzistencijos fragmentiškumo akimirksnių tėkmėje. Šiame mūsų laikiškajame gyvenime kiekvienas akimirksnis, viena vertus, yra per trumpas, nes su juo atrodo nubėgęs pats gyvenimas anksčiau, negu galime jį pagauti; kartu kiekvienas akimirksnis yra per ilgas, nes daug vienas į kitą vis panašių akimirksnių mums darosi varginantys. Taip išryškėja, kad amžinasis gyvenimas yra ne tiesiog tai, kas ateina po to ir ko dabar net neįstengiamo įsivaizduoti. Kadangi tas gyvenimas yra egzistencijos kokybė, jis kaip tai, kas nauja, kitoniška, didėliau, gali būti jau žemiškajame gyvenime ir jo tekančiame laikiškume, nors visada tik fragmentiškai ir neatbaigta. Riba tarp amžinojo ir laikiškojo gyvenimo jokiū būdu nėra tiesiog chronologinės prigimties: paprastai manome, jog metai iki mirties buvo laikiškasis gyvenimas, begalinis laikas po to esąs amžinasis. Tačiau kadangi amžinybė yra ne tiesiog begalinis laikas, bet kita egzistencijos plotmė, tokia vien chronologinė perskyra negali būti teisinga. Amžinasis gyvenimas laike atsiranda tada, kai mums pavyksta susitikti su Dievu akis į akį; žvelgimo į gyvąjį Dievą dėka jis gali tapti savotiška tvirta mūsų sielos atrama. Kaip ir didelės meilės, jo iš mūsų

nebegali atimti jokios permainos, jis yra nesugriaunama šerdis, iš kurios kyla džiugus ryžtas eiti toliau, net jei išoriniai dalykai yra skausmingi bei sunkūs. Tai vaizdžiai išsivaizduoti mums gali padėti 73 psalmė, kur tokia patirtis beveik it žaibas ir su pribloškiamą jėga prasiveržia tikinčio žmogaus kančioje bei sielvarte. Ši psalmė yra malda žmogaus, „kurio kūną kamuoja skausmas ir liga“ (3), – tikinčiojo, kuris visada stengėsi gyventi Dievo žodžiu, tačiau kuriam dabar visa jo egzistencija tapo kančia ir gryna priešara. Ankstesnė Senosios Sandoros išmintis mokė, jog Dievas atlygina už gera ir baudžia už bloga. Tačiau pasaulis, kuriame maldininkas gyvena, iš tokio išsivaizdavimo tik tyčiojasi: čia išreiškiama Jobo patirtis, Koheleto patirtis, Senosios Sandoros daugybės kenčiančių teisiųjų patirtis. Gyvenimas, atrodo, atlyginas cinikams, pasipūteliams, kurie teigia: Dievas nekreipias dėmesio į tai, kas vyksta žemėje. Jis nereaguoja. Tokie žmonės, kurie patys save padaro dievais, kalba tarsi iš dangaus, iš viršaus. Liaudis godžiai gauda jų pagyrų kupinus ir išdidžius žodžius. Jų nekamuoja jokios kančios. Jie sveiki ir įmitę. Jie nepažįsta gyvenimo vargo. Kenčiančiam teisiam gresia pavojus išeiti iš proto. Argi pasaulis nepritaria cinikams? Galbūt iš tiesų beprasmiška laikytis Dievo ir gyventi pagal jo teisę. Galbūt jis iš tikro į mus nereaguoja. Sprendimas maldininkui ateina šventovėje, tai yra maldingai atsigręžus į gyvąjį Dievą, kai sykiu išžengiama iš vien privačios klausimo bei sielvartavimo plotmės. Įžengdamas į šventovę, jis iširikiuoja į tikėjimo bendruomenę, į išganyto ženkla, į Dievo varuojamos istorijos kelio bendruomenę ir čia gauna galimybę pamatyti Dievą. O tada perspektyvos pakinta. Pavydo pasaulėžiūra pasidaro tokia pat bereikšmė kaip ir puikybės triumfavimas. Aikštėn iškyla tokios laimės regimybė, išsiskaidanti kaip sapnas nubudus. Vėl išryškėja tikrovės tikrosios perspektyvos. „Todėl būsiu su tavimi visada. Tu laikai mane už dešinės rankos, veda mane savo mokymu ir galop priimsi mane į garbę. Ką kitą turiu danguje? Kadangi turiu tave, ko dar trokščiau žemėje? Nors mano kūnas trapus ir širdis silpsta, Dievas yra mano širdies Uola ir mano dalis per amžius... O man gera būti arti Dievo“ (Ps 73, 23–26. 28). Teisingai matyti žmogus išmoksta Dievui palietus sielą. Jei jis ir turėtų visus įmanomus turtus danguje ir žemėje, argi jie būtų ko nors verti? Vien sėkmės, vien galios, vien turto laimė visada yra tariama laimė; kaip tai teisinga, liudija žvilgsnis į šiandienį pasaulį, į tragedijas sėkmę pasiekusiųjų ir galingųjų, kurių siela yra parduota turtui ir tapusi tuščia. Juk didieji nusivylimai, kuriems išvengti naudojami visi rafinuoti geismo bei jo patenkinimo būdai, ištinka ne vargšus ir silpnuosius, bet tuos, kurie regimai nepažįsta gyvenimo vargo. Visa danguje ir žemėje liktų tuščia, jei nebūtų Dievo, kuris amžiams save mums padovanojo. „Amžinasis gyvenimas – tai pažinti tave, vienintelį tikrąjį Dievą, ir tavo siųstąjį Jėzų – Mesiją“, – sako Viešpats Jono evangelijoje (17, 3). Būtent tokia yra 73 psalmės patirtis. Maldininkas mato Dievą ir patiria, kad jam daugiau nieko nereikia, kad jam sąlyčiu su Dievu padovanojama viskas – tikrasis gyvenimas. „Niekas, išskyrus

tave, manęs nedžiugina nei danguje, nei žemėje, nors mano kūnas trapus – gera man būti arti tavęs“. Kur taip susitinkama, ten yra amžinasis gyvenimas. Linija, skirianti laikiskąjį ir amžinąjį gyvenimą, eina per mūsų laikiskąjį gyvenimą. Jonas skiria *bios* kaip tekantį šio pasaulio gyvenimą ir *zoē* kaip sąlytį su tikroju gyvenimu, kuris mummyse atsiveria tada, kai viduje iš tikrųjų sutinkame Dievą. Šia prasme Jono evangelijoje Jėzus sako: „Kas mano žodžių klauso ir mane atsiuntusį tiki, tas turi amžinąjį gyvenimą <...>, nes iš mirties yra perėję į gyvenimą“ (5, 24 ir t.). Panašia linkme kreipia ir žodžiai iš pasakojimo apie Lozorijų: „Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas. Kas tiki mane, nors ir numirtų, bus gyvas. Ir kiekvienas, kuris gyvena ir tiki mane, neragaus mirties per amžius“ (Jn 11, 25). Ši patirtis įvairiopa reiškiasi Pauliaus laiškuose, pavyzdžiui, tada, kai supančiotas Paulius rašo filipiečiams: „Man gyvenimas – tai Kristus, o mirtis – tik laimėjimas“. Jis verčiau mirtų ir būtų su Kristumi, bet žino, jog yra reikalingesnis savo bendruomenėms (1, 21–24). „Ar gyvename, Viešpačiui gyvename, ar mirštame, Viešpačiui mirštame. Taigi ar gyvename, ar mirštame, esame Viešpaties“ (Rom 14, 8 ir t.).

3. „Visa, kas mano, yra ir tavo“. Amžinasis gyvenimas kaip bendrystė ir jo dabartiškumas

Taigi matome: amžinasis gyvenimas yra gyvenimo mūsų žemiškosios egzistencijos dabartyje būdas, kurio nepaliečia mirtis, nes jis ją pranoksta. Tad gyventi laike amžinybe yra pirmutinis tikėjimo dogmos, nuo kurios pradėjome, akinimas. Taip gyvenant amžinosios bendrystės su Dievu viltis tampa mūsų egzistenciją formuojančiu lūkesčiu, nes tada imame išsivaizduoti to gyvenimo tikrovę, ir jo grožis perkeičia mus iš vidaus. Pasidaro aišku, jog šioje akistatoje akis į akį su Dievu nėra nieko savanaudiška, jog tai yra ne atsitraukimas į vien privatumo sritį, bet būtent tas „aš“ išlaisvinimas, kuris apskritai ir tepadaro amžinybę prasmingą. Bėglinė akimirksnių seka būtų nepakeliama; mūsų egzistencijos sutelkimas į vieną Dievo meilės žvilgsnį ne tik paverčia begalinumą amžinybe, Dievo „šiandien“; tai sykiu reiškia bendrystę su visais, priimtais tos pačios meilės. Sūnaus meilės karalystėje, pasak šv. Jono Aukšaburnio, nėra „šalto žodžio *mano* ir *tavo*“ (4). Kadangi Dievo meilė aprėpia mus visus, visi priklausome vieni kitiems. Kur Dievas yra viskas visame kame, ten mes visi esame visuose ir visa mummyse, esame viename kūne, Kristaus kūne, kur vieno nario džiaugsmas yra visų kitų narių džiaugsmas, kaip vieno nario kančia yra visų narių kančia. Tai reiškia du dalykus:

a) Dabartis ir amžinybė nėra viena greta kitos ir atskiros, kaip dabartis ir ateitis, bet glūdi viena kitoje. Tai tikrasis utopijos ir eschatologijos skirtumas. Mums ilgą laiką buvo siūloma utopija, tai yra būsimo geresnio pasaulio laukimas, vietoj eschatologijos, vietoj amžinojo gyvenimo. Amžinasis gyvenimas, sakyta, esąs nerealus, jis tik darąs mus svetimus laikui. Tuo tarpu utopija esanti realus

tikslas, prie kurio galime artintis visomis mūsų išgalėmis. Tačiau tokia mintis yra klaidinga išvada, griauananti mūsų viltis. Juk tas būsimas pasaulis, kuriam aukojama dabartis, mūsų pačių niekada nepaliečia; jis visada tėra tik dar nežinomi būsimai kartai. Jis yra kaip vanduo ir vaisiai, siūlomi Tantalui: vanduo jam visada iki kaklo, o vaisiai – priešais burną. Tačiau vos tik jis, kankinamas didelio troškulio ir alkio, užsinori atsigeriti ar paragauti vaisių, vanduo ir vaisiai atsitraukia. Šis senasis prakeikimo už puikybę kaip tikrąją žmogaus nuodėmę įvaizdis tiksliai nusako įžūlų pasipūtėliškumą, eschatologiją pakeičiantį paties susimeistrauta utopija, tai yra žmogaus viltį norintį išpildyti savomis išgalėmis ir be tikėjimo į Dievą. Utopija visada atrodo visiškai arti, tačiau niekada netampa tikrove, nes žmogus visada lieka laisvas ir todėl niekada negali būti išpraustas į galutinį būvį. Kovos, kuria blogis laikomas suvaržytas, vis iš naujo turi imtis kiekviena karta, ir jos nepanaikins jokia ankstesnės kartos institucija. Teiginys, jog istorija turi vidinę logiką ir galų gale neišvengiamai pagimdys teisingą visuomenę (vadinasi, sukurs naujus žmones), yra primityvus mitas, mėginimas Dievo sąvoką pakeisti anonimine galia, kuria tikėti iš tikrųjų yra ne protinga, bet tiesiog absurdiška. Tikėjimas utopija galėjo taip plačiai pakeisti šiuolaikiniame pasaulyje amžinojo gyvenimo viltį todėl, kad išpildė dvi pagrindines modernybės sąlygas: manyta, jog tą galime padaryti patys, tam nereikia jokio transcendentinio Dievo (bent Dievo imanentiškumo istorijoje logikos). O kadangi tą galima padaryti, ši būsimą pasaulį galima ir įsivaizduoti: jis visada toks artimas ir kartu toks tolimas kaip Tantalos vaisiai. Turime galiausiai atsiveikinti su būsimos idealios visuomenės statydinimo idėja kaip su mitu ir visomis išgalėmis darbuotis, kad sustiprėtų jėgos, galinčios pastatyti užtvarą blogiui šiandien ir todėl esmingiausiai laiduoti artimiausią ateitį.

b) Bet tai vyksta būtent tada, kai laike sustiprėja amžinasis gyvenimas. Juk tai reiškia, kad Dievo valia būtų „kaip danguje, taip ir žemėje“. Žemė tampa dangumi, Dievo karalyste, kai joje Dievo valia vyrauja kaip danguje. To meldžiamės, nes žinome, jog ne mūsų jėgoms nutempti dangų žemyn. Juk Dievo karalystė yra *Jo*, ne mūsų karalystė, ne mūsų viešpatystė; tik todėl ji patikima ir galutinė. Tačiau ji visada labai arti tada, kai pripažįstama Dievo valia. Juk tada randasi tiesa, teisingumas, meilė. Dievo karalystė yra daug arčiau negu tantališkieji utopijos vaisiai, nes ji nėra chronologinė ateitis, chronologinis „vėliau“, bet žymi visiškai ką kita, negu visas laikas, – tą, kas gali nusileisti į laiką būtent tam, kad jį kartą visą įimtų į save bei paverstų gryna dabartimi. Amžinasis gyvenimas, kuris bendryste su Dievu prasideda čia ir šiandien, atlapoja šį „čia“ ir „šiandien“ bei įleidžia į to, kas tikra, ko nebedalija laiko tėkmė, platybes. Ten neb gali būti neįveikiamo „aš“ ir „tu“ persiskyrimo, artimai susijusio su laiko susiskaidytumu. Iš tiesų – kas savo valią įdeda į Dievo valią, padeda ją į vietą, kur yra visų gera valia; mūsų valia taip susilieja su visų kitų valia. Kai taip įvyksta, išsipildo žodis: gyvenu, bet nebe aš –

manyje gyvena Kristus. Kristus, kuris, pasak Origeno, savo asmeniu yra Dievo karalystė, yra esminė ašis amžinajam gyvenimui suprasti. Prieš toliau plėtodamas šią mintį, norėčiau pateikti baigiamąją pastabą apie krikščioniškosios visiškai kitko, amžinosios Dievo karalystės, vilties realizmą. Kokį poveikį tikėjimas amžinuoju gyvenimu daro dabarčiai, galbūt joks kitas autorius taip išpūdingai neliudija kaip Augustinas, kuriam teko išgyventi Romos imperijos ir visos civilizacinės tvarkos žlugimą, taigi negandų ir baisumų kupiną istoriją. Tačiau jis žinojo ir matė, jog auga naujas miestas, Dievo pilietija. Kai jis kalba, jaučiasi, kaip jį šildo vidinė ugnis. „Kai pergalė praris mirtį, šių dalykų nebeliks; bus taika – visiška ir amžina taika. Būsime savotiškame mieste. Broliai, kai kalbu apie šį miestą ir kai negerai dalykai čia darosi dideli, nebegaliu savęs sustabdyti...“ (5). Būsiamasis miestas palaiko jį todėl, kad jis tam tikru atžvilgiu jau yra dabartinis miestas – visur, kur Viešpats mus suburia save kūne ir mūsų valią įdeda į Dievo valią.

Gyvenimas su Dievu, amžinasis gyvenimas laikiskajame gyvenime, galimas todėl, kad Dievas gyvena su mumis: Kristus yra Dievo buvimas tarp mūsų. Jame Dievas turi laiko mums, jis yra Dievo laikas mums, ir per tai sykiu laiko atvėrimas į amžinybę. Dievas nebėra tolimas, neapibrėžtas Dievas, kurio nepasiekia joks tiltas, jis yra artimas Dievas: Sūnaus kūnas yra mūsų sielų tiltas. Per jį kiekvieno asmens santykis su Dievu įsilydo į jo vienintelį santykį su Dievu, todėl žvelgimas į Dievą yra nebe nusigrėžimas nuo kitų bei pasaulio, bet mūsų žvilgsnio bei mūsų būties sulydymas su Sūnaus vieninteliu žvilgsniu bei vienintele būtimi. Kadangi jis nusileido į žemesniąsias sritis žemėje (*Ef 4, 9* ir t.), Dievas nebėra vien Dievas viršuje, bet supa mus iš viršaus, iš apačios ir iš vidaus: jis yra viskas visame kame ir todėl mums priklauso viskas visame kame: „Visa, kas mano, yra ir tavo“. „Dievas viskas visame kame“ prasidėjo Kristaus savęs apiplėšimu ant kryžiaus. Tai bus atbaigta, kai Sūnus galutinai perduos Dievui karalystę, tai yra surinktąją žmoniją ir kartu su ja kūriniųją (*1 Kor 15, 28*).

Todėl nebėra nė grynos izoliuoto „aš“ privatybės, bet „visa, kas mano, yra ir tavo“. Šie nuostabūs tėvo žodžiai sūnui palaidūnui (*Lk 15, 31*), kuriais Jėzus maldoje nusako savo santykį su Tėvu (*Jn 17, 10*), Kristaus kūne galioja mums visiems tarpusavyje. Bet kuri prisimta, kad ir nematoma, kančia, kiekvienas tylus blogio pakėlimas, kiekvienas vidinis savęs įveikimas, kiekvienas meilės proveržis, kiekvienas atsižadėjimas ir kiekvienas tylus atsigrėžimas į Dievą – visa tai dabar tampa veiksminga: visa, kas gera, nėra bergždžia. Prieš blogio galią, kuri grasina it čiuptuvais apglėbti ir mirtiname glėbyje uždusinti visą mūsų visuomenės sąrangą, kaip išlaisvinanti galia dabar stoja ši tyli tikrojo gyvenimo apytaka, kur Dievo karalystė nepastebimai, kaip sako Viešpats, jau yra tarp mūsų (*Lk 17, 21*). Šioje apytakoje Dievo karalystė atsiranda todėl, kad Dievo valia vykdoma kaip danguje, taip ir žemėje.

4. Pavieniai krikščioniškosios eschatologijos klausimai

Visu tuo, ką pasakėme, bendrais bruožais apibūdinome, kas tikėjime turima galvoje sakant „dangus“ ir „pragaras“ (6). Tuo remiantis nesunku suprasti, ką reiškia „apvalymo vieta“. Apvalymo vieta galiausiai yra pats Kristus. Kai susitiksimė jį tiesiogiai, tą tiesos akimirka sielai, savaime deginamai, atsiskleis visas mūsų gyvenimo skurdumas bei kaltė, kuriuos dažniausiai rūpestingai nuo savęs slepiame. Viešpaties buvimas bus kaip deginanti liepsna viskam, kuo būsime išipynę į neteisą, neapykantą ir melą. Jo buvimas bus apvalančiuoju skausmu, išdeginančiu mumyse visa, kas nesuderinama su amžinybe, gyvąja Kristaus meilės apytaka. Vėl galime sakyti: pats Kristus yra teismas, jis, kuris savo asmeniu įkūnija tiesą ir meilę. Jis įžengė į šį pasaulį kaip vidinis kiekvieno pavienio gyvenimo matas. Tai, kad žmogumi Tapusysis, Nukryžiuotasis ir Prisikėlusysis pats yra teismas, apima du tarpusavyje susijusius aspektus. Pirmiausia tai reiškia tai, ką jau minėjome: šis matas parodo, kas mūsų egzistencijoje yra žema, iškreipta, nuodėminga; skausmingu apvalymu turime būti iš visa to išlaisvinti. Tačiau yra dar ir antroji pusė. Romano Guardini, kuris, būdamas linkęs į melancholiją, šio pasaulio baisumus ir kančias dažnai skausmingai jautė tarsi jam asmeniškai uždėtą našta, yra nekart sakęs žinąs, jog Dievo teisme jo klaus apie jo gyvenimą. Tačiau jis laukias teismo, kad savo ruožtu pateiktų klausimų Dievui – klausimą dėl kūrinių „kodėl“ ir dėl visos nesuvokiomybės, atsiradusios joje kaip laisvės blogiui padarinys. Teismas reiškia, jog Dievas save šiam klausimui išstato. Hansas Ursas von Balthasaras taip šitai išreiškia: Dievo gynėjai neįtikina, Dievas pats turi apsiginti. „Jis kartą tai jau padarė, kai Prisikėlusysis parodė savo žaizdų žymes... Dievas pats turi susigalvoti teodiciją. Ir jis turėjo būti tą jau padaręs, kai žmonėms suteikė laisvę (ir todėl pagundą) pasakyti jam ir jo įsakymui ne“ (7). Mūsų klausimų akivaizdoje Viešpats teisme parodys savo žaizdas, ir mes suprasiame. Tačiau tuo tarpu jis tiesiog laukia vildamasis, kad mes jo laikysimės ir pasitikėsime šių žaizdų kalba, net ir neištengdami permąstyti šio pasaulio logikos.

Lieka paskutinis klausimas: o kaip su siela? Taip pat: ar turime laukti realaus, kūniško mirusiųjų prisikėlimo ir naujo pasaulio? Žodis „siela“ per pastaruosius 25 metus daug kur buvo įtrauktas į uždraustų žodžių sąrašą; visur, kur įmanoma, mėginama išsiversti be jo. Mums bandyta įteigti, jog tai esąs pagonių (graikų) išradimas, kuriam neturėtų būti vietos krikščionybėje, nes jis sąlygoja žmogaus padalijimą, nesuderinamą su Kūrėjo ir jo kūrinių vienove. Ir viena, ir kita klaidinga. Žodis „siela“ pasitaiko visose kultūrose; jo prasmės pagrindinė tendencija visose kultūrose gimininga, tačiau konkrečiai ta prasmė reiškiasi skirtingais pavidalais. Tai, kaip šis žodis vartojamas krikščioniškojoje tradicijoje, yra tikėjimo vaisius, kuris šiuo pavidalu anapus Jėzaus Kristaus žinios nėra galimas ir niekur nepasitaiko. Juo išreiškiamas Kūrėjo norėtasis žmogiškosios būtybės ypatingumas: žmogus yra kūrinys, kuriame susitinka ir į vieną

vienintelę visumą susijungia dvasia ir materija. Į šalių nuštūmę žodį „siela“, neišvengiamai nupuolame į materializmą, kuris kūną ne išaukština, bet atima jo kilnumą. Daug kas sako, jog bekūnė siela tarp mirties ir prisikėlimo yra absurdas, tačiau jie aiškiai nėra pakankamai įdėmiai išiklausę į Šventąjį Raštą. Juk nuo Kristaus įžengimo į dangų sielos nekūniškumo problemos nebėra: Kristaus kūnas yra naujas, dabar jau nebe uždaras dangus. Jei patys esame tapę Kristaus kūno nariais, tai mūsų sielos laikosi šiame kūne, kuris yra tapęs *jų* kūnu, taip laukdamos galutinio prisikėlimo, kai Dievas bus viskas visame kame. Tačiau tas prisikėlimas istorijos pabaigoje yra kažkas tikrai nauja. To neištengiamė išivaizduoti, nes nepažįstame nei materijos, nei Kūrėjo galimybių. Bet nuo Kristaus prisikėlimo žinome, kad išgelbėti bus ne tik pavieniai asmenys, kad Dievas nori išgelbėti visą kūriniją ir kad jis tai gali padaryti. Kūrinija, kurią Adomas pavergė ir vis naujai, vis labiau trypia, laukia Dievo vaikų. Kur *jų* atsiranda, ten nauja tampa ir kūrinija.

Norėčiau užbaigti vieno Augustino pamokslo žodžiais, kuriais, mano akimis, nuostabiai atskleidžiama vidinė kryptis to, kas turima galvoje amžinojo gyvenimo laukimu dabartiniame gyvenime: „Mergina sako savo mylimajam: *Nedėvėk šio apsiausto*. Ir jis to nedaro. Jei ji jam žiemą pasakytų: *Tu man labiausiai patinki dėvintis trumpą tuniką*, jis mieliau šaltų, negu ją užgautų. O ar ji turi kokios nors galios jį nubausti? <...> Ne, jis bijosi tik žodžių: *kitaip į tave niekada nebepažvelgsiu*“ (8). Štai ką reiškia laukti amžinojo gyvenimo – nenorėti prarasti Dievo žvilgsnio, nes jis yra mūsų gyvenimas.

Nuorodos

*Pranešimas krikščioniškojoje akademijoje Prahėje 1992 m. kovo 30 d. Publikuotas pavadinimu: „Dass Gott alles in allem sei. Vom christlichen Glauben an das ewige Leben“, in: *Klerusblatt* 72 (1992), p. 203–207.

- (1) „Der Mensch und das ewige Leben“, in: *Int. kath. Zeitschr. „Communio“* 20 (1991) 3.
- (2) „Peri Archon“ IV, 4, 9 Koetschau V (GCS 22) 362; PG 11, 413; taip pat žr. dvikalbį H. Görgemann/H. Karpp leidimą (Darmstadt 1976) 816/7. Versdamas remiuosi: H. U. v. Balthasar. *Geist und Feuer. Einsiedeln/Freiburg* 1991³. 54 tekstas, p. 67.
- (3) H.–J. Kraus. *Psalmen I. Neukirchen* 1960, p. 506; dėl tolesnio šios psalmės aiškinimo plg. ten pat, p. 503–511.
- (4) Balthasar, ten pat (žr. 1 nuorodą) 11.
- (5) En. in ps. 84. 10 CCL XXXIX 1170; plg. P. Brown. *Augustinus v. Hippo. Übers. v. J. Bernard (Leipzig 1972)* 261–273.
- (6) Norintiems pagrindimo bei išsamesnio dėstymo žr. mano knygą „*Eschatologie*“ (Regensburg 1990⁶).
- (7) Ten pat (žr. 1 nuorodą) 9.
- (8) *Sermo* 161, 10. Plg. Brown, ten pat (žr. 5 nuorodą) 215.

Versta iš:

Joseph Kardinal Ratzinger. *Gott ist uns nah. Eucharistie: Mitte des Lebens*. Sankt Ulrich Verlag GmbH, Augsburg, 2005.

© Sankt Ulrich Verlag, Augsburg
© Katalikų interneto tarnyba

Joseph Ratzinger

leškant atsakymo į mirties ir gyvenimo klausimą

Pamokslas per iškilmingas šv. Mišias, skirtas Popiežiškajai mokslų akademijai, 2004 m. lapkričio 7 d. Montecassino

Lapkričio mėnesį, kai išgyvename didįjį gamtos apmirimą, liturgijoje kalbama apie mūsų pačių mirimą. Nuo teisingo gyvenimo klausimo neatsiejamas ir teisingo mirimo klausimas. Jei mirtį iš sąmonės išstumtume, neišmoktume nė teisingai elgtis su gyvenimu. Gyvenimas ir mirimas vienas nuo kito neatsiejami, gyvenimas gali pavykti tik tada, kai gebame teisingu būdu eiti pasitikti mirties.

Kaip yra su mirtimi? Ką ji, neapsiribojant jos biologiniu dėsningumu, reiškia mūsų žmogiškojo gyvenimo visybei? Senajame Testamente atsakymas į tai išsirutuliojo pamažu – Dievas įvesdina žmogų į gyvenimo slėpinį, nuo kurio neatskiriamas mirties slėpinys, lėtai, žingsnis po žingsnio. Įsivaizdavimas ankstyvosiose Senojo Testamento knygoje panašus į tą, kokį galime aptikti galiojantį graikų pasauliui, pavyzdžiui, pas Homerą. Numiręs žmogus nužengia į šešėlių karalystę – šis tas iš jo dar kažkaip likę, tačiau tokia egzistencija yra ne-egzistencija, daugiau nebūtis negu būtis. Tikrasis atsakymas, kurį Dievas norėjo duoti žmonėms, išryškėjo palengva: jis pamažu subrendo Izraeliui, maldoje besigalynėjančiam su kančia. Iš pradžių tas atsakymas dar net neturi tvaraus pavidalo, filosofinės antropologijos formos, bet blykstelį tikrai kaip nesuvokiama ir tiesiog sukrečianti bei gydanti tikrybė stovint priešais Dievą, kalbantis su juo pasaulyje, kuris nesuprantamas. Pateiksiu du pavyzdžius.

Pirmasis yra 73 psalmė, mėgstama šv. Augustino psalmė, kurioje jis atpažino visus savo paties klausimus, savo kančias bei viltis. Ankstyvoji Izraelio išmintis rėmėsi tuo, kad geram žmogui – nors ir būna išbandymo laikotarpis – klojasi gerai, tuo tarpu blogumas žmogų sugriauna, bausmė, taip sakant, slypi jame pačiame. Izraelio, kaip tautos, istorijos baisybės, taip pat pavienių tikinčių žmonių kančios pamažu negražinamai šį optimizmą pakirto. Ne, sėkmė šypsosi išpuikėliams, goduoliams, Dievo niekintojams, jie turtingi bei įmitę, jie gali engti tikintįjį bei iš jo šaipytis. Tuo tarpu tikintieji, besilaikantys Dievo valios, nenukrypstantys nuo tiesos bei teisingumo, – jie istorijoje yra marginalai, kurių gyvenimą Jėzus apibendrino elgetos Lozorius, sėdinčio prie turtoolio durų ir dėkojančio už trupinius nuo jo stalo, įvaizdžiu. Tokią patirtį aprašo 73 psalmės maldininkas – tai jo gyvenimiškoji patirtis. Galiausiai jis klausia: „Argi ne veltui laikiau savo širdį

tyrą?“ (13 eil.). Jis eina į šventovę melstis ir štai suvokia: „Kadangi mano širdis buvo apkartusi, o jausmai užgauti, buvau kvailas ir nesupratau – buvau lyg keturkojis tavo Artume. Todėl su tavimi visad būsiu... Ką kitą turiu danguje? Kadangi tave turiu, ko kito trokščiau žemėje? Nors mano trapus kūnas bei širdis ir silpnėja, bet Dievas yra ... mano dalis per amžius“ (21–26 eil.). Maldininkas išgyvena, taip sakant, meilės absoliutumą: didžiausias gėris iš visų yra būti mylimam Dievo meile, kuri nepraeina. Tai tikrasis gėris. Kitos gėrybės ateina ir išeina, dabar išryškėja jų visas santykinumas. Tikrasis gėris yra būti su Dievu, būti laikomam jo rankos. O ši ranka manęs nepaleidžia. Tada nebėra ko pavydėti turtingiesiems laimės. „O man gera būti arti Dievo“ (28 eil.) – čia nėra nė minties apie atlygį, nėra noro daryti gera dėl to, kad tai apsimoka, tai tiesiog džiaugimasis akivaizdoje to, kuris patiriamas kaip tikrasis gėris ir kartu pažįstamas kaip nesugriaunamasis: Dievo ranka laiko mane visam laikui, mirtyje ir gyvenime.

Antrasis tekstas, kurį norėčiau paminėti, yra Jobo vilties išpažinimas kančios bedugnėje. „Pasigailėkite manęs! Pasigailėkite manęs, mano bičiuliai, nes mane iš-tiko Dievo ranka! Kodėl turite mane persekioti, kaip daro Dievas? Ne jau jums dar negana mane kankinti?“ (19, 21 ir t.). Tokioje situacijoje, kai Jobas, visų apleistas ir paniekintas, prakeikia gyvenimą, prasiveržia jo tikėjimas į tikrąjį, slėpiningąjį Dievą: atmesdamas persekiojantį Dievą, jis kreipiasi į tikrąjį Dievą, ir tada jam dovanojamas nuostabus tikrumas: „Žinau, kad mano Atpirkėjas gyvas... Net kai liga jau bus suėdusi mano odą, savo kūnu matysiu Dievą... Matysiu jį ... savo akimis“ (19, 25 ir t.). Savo kančios pragare besimeldžiančiam ir tikinčiam Jobui, nepaisant visos regimybės, visos Dievo baimės, aišku: žinau, kad mano Atpirkėjas gyvas ir aš jį matysiu. Žinau, kad Dievas, kuris mane tariamai kankina, iš tiesų yra atperkantis Dievas, kurio galiu kliautis ir kurio meilė mane perneša per kančios ir mirties naktį.

Manau, jog svarbu suvokti, kad Senajame Testamente tikėjimas nemirtingumu neatsiranda iš išplėtos antropologijos, bet kad susitikimas su Dievu, nesuvokiama ir kartu iš pagrindų patikimu geruoju Dievu, suteikia žmogui atsparą, pernešančią jį per mirtį ir todėl ir gyvenime rodančią teisingą kelią.

Tik vėlyvuosiuose Senojo Testamento sluoksniuose, Danieliaus knygoje ir Izaijo apokalipsėje, aiškiai išnyra prisikėlimo viltis, tiesa, konkrečiai nenusakant nei jo apimties, nei pobūdžio. Šio tikėjimo prisikėlimu jėga matome ką tik girdėtame skaitinyje iš vėlyvosios antros Makabiejų knygos: tikrumas prisikėlimu virsta pasipriešinimo tironui jėga, virsta jėga tinkamai gyventi ir net savo gyvybės sąskaita laikytis Dievo žodžio, nes tas žodis ir yra tikroji galia, dovanojanti gyvenimą, tikrąjį gyvenimą už ir anapus mirties.

Pastangos išspręsti mirties ir gyvenimo klausimą Izraelyje, savaime suprantama, buvo dedamos ir vėliau – galiausiai ir mes niekada nepabaigdami tai darome. Ir mes turime vis iš naujo ir vis naujomis gyvenimo sąlygomis išmokti atsakymą, kad jis galėtų formuoti mūsų gyvenimą. Šios dienos Evangelija pateikia mums svarbią ištrauką iš tokių pastangų bei dovanoja Jėzaus atsakymą, kurio gilumą turime apčiuopti vis naujaip.

Evangelija parodo mums dvi pagrindines Jėzaus meto judaizmo pozicijas. Vienoje pusėje – sadukiejų kuniškiškoji aristokratija, mąstanti tradicionalistiškai ir sykiu racionalistiškai. Kanonine ji tেলাiko Torą, penkias Mozės knygas ir todėl atmets vėlesnes Izraelio tikėjimo istorijos plėtotes, kurioms priklauso ir tikėjimas prisikėlimu. Tuo tarpu tikėjimas prisikėlimu buvo esminis fariziejams bei platiems liaudies sluoksniams ir ypač liaudies tikėjime, panašiai kaip vėliau ir islamiškame liaudies tikėjime, įgijęs fantastinių bei grubių juslinių bruožų. Vienas garsus Rašto aiškintojas, pavyzdžiui, manė, jog tada – po prisikėlimo – moteris gimdysianti kasdien. Prisikėlimo pasaulis buvo įsivaizduojamas kaip perdėtai, tiesiog iki beprasmybės, padvigubintas mūsų pasaulis. Su tokiu įsivaizdavimu sadukiejams nebuvo sunku polemizuoti.

Evangelijoje vaizduojama, kaip jie tokį iškreiptą tikėjimą prisikėlimu išjuokė. Kadangi jie tepripažino kanoninėmis penkias Mozės knygas, Jėzui, norinčiam pateisinti tikėjimą prisikėlimu, teko argumentuoti remiantis tomis knygomis – o tai, turint prieš akis ten pateiktus tekstus, atrodė beviltiška. Bet iš pradžių Jėzus pataiso prisikėlimo vaizdinį. Prisikėlimo pasaulis nėra padvigubintas mūsų pasaulis: dauginimasis ir mirtis neatskiriami; kur nėra mirties, ten nėra nė dauginimosi. Prisikėlusieji yra nauji žmonės, „Dievo vaikai“. Jie gyvena Dievo būdu, būdami priešais Dievą, su Dievu ir Dievop. Jiems dovanotas „buvimas kaip Dievas“ – tai, ko žmogus ieškojo rojuje ir visada nuo tada ieško; visiškos laisvės mūsų laikais troškimas yra dieviškumo troškimas. Tokio gyvenimo negebame įsivaizduoti, tačiau žinome, jog Dievo būtis iš esmės yra tiesa ir meilė. Tada nujaučiame, jog būsiamasis gyvenimas yra tiesiog tiesos bei meilės ir per tai Dievo laikymasis.

Būtent tai Viešpats išryškina pateikdamas prisikėlimo įrodymą iš Rašto. Mozė vadina Viešpatį „Abraomo Dievu, Izaoko Dievu ir Jokūbo Dievu... Dievas nėra mirusiųjų Dievas, bet gyvųjų, nes visi jam gyvena“ (*Lk* 20, 38). Toks prisikėlimo, amžinojo gyvenimo, pagrindimas stebina. Viešpats pagrindžia tai remdamasis Dievo bendryste su žmogumi, taip tęsdamas liniją, kurią aptikome pirmiausia 73 psalmėje.

Abraomas, Izaokas ir Jokūbas gyvena kaip Dievo draugai, nuolatos su juo kalbėdami, kartu su juo eidami, ir taip tapo tiesiog Dievo vardais: nuoroda į juos paaiškina, apie kokį Dievą kalbama, kas yra Dievas ir koks

yra Dievas. Jie priklauso jam, o jei jie priklauso Dievui, jei jų ryšys su juo yra jų gyvenimo esmė, tai jie priklauso pačiam gyvenimui. Kadangi jie laikosi Dievo, jie negali kristi į nieką. Jie gyvena gyvenimą, kuris stipresnis už mirtį. Jėzus pagrindžia nemirtingumą dialogiškai, santykiškai. Žmogaus gyvenimas tęsiasi anapus mirties ne todėl, kad, pavyzdžiui, siela, kaip tokia, yra nedali ir todėl nesugriaunama – taip nemirtingumą pagrįsti mėgino graikų filosofija. Žmogų nemirtingą padaro santykis.

Žmogiškoji meilė orientuota į begalybę, tačiau pastarosios negali suteikti. Meilės bendrystė su Dievu duoda tai, kas savo esme yra meilė: šis dialogas nenutrūksta. Būdami kartu su juo gyvename tikrą, nesugriaunamą gyvenimą. Jėzus, nurodydamas į Abraomą, Izaoką ir Jokūbą kaip žmones, kurie yra Dievo ir todėl gyvi, mums sako: laikykis gyvenime to, kas nepraeina ir nerista. Laikykis tiesos, gėrio, laikykis meilės, laikykis Dievo. Ir, turėdami prieš akis Kristų, mes dabar dar galėtume sakyti: laikykis prisikėlusio Kristaus, tada gyvensi ir tikrai gyvensi – tada jau dabar gyvensi tikrą gyvenimą, amžinąjį gyvenimą.

Tad Jėzus nemoko kokių nors paslaptinių dalykų apie anapus. Jis moko mus teisingo gyvenimo. Jo dialogiškas nemirtingumo pagrindimas rodo mums, kaip turėtume dabar gyventi, kaip atrandame tikrąjį – amžinąjį gyvenimą. Tai, ką jis mums sako apie prisikėlimą, yra visiškai praktiška; aiškindamas mirtį, jis parodo, kas yra gyvenimo esmė. Tuo remdamiesi galime naujaip perskaityti ir Makabiejų knygą. Kas pažino tikrąsias gėrybes, tikrąjį gėrį – Dievą, tas gali atsisakyti santykinių gėrybių. Tas žino, kad gali ir turi rizikuoti savo biologiniu gyvenimu, kad jis nenukrenta į nieką, nes taip ima teisingai gyventi. Tas žino, kad tikrasis gėris yra tikrai Gerasis ir kad Jis nepaleidžia mūsų rankos. Prašykime Viešpatį, kad jis išmokytų mus teisingai gyventi. Amen.

Apaštališkoji vizitacija JAV kunigų seminarijose

(KAP) Rugsėjo pabaigoje pradėta visų JAV kunigų ugdymo įstaigų apaštališkoji vizitacija. 229 aukšto-siose mokyklose, konviktuose, seminarijose, taip pat vienuolinių kongregacijų ugdymo įstaigose, kuriose praėjusiais mokslo metais studijavo 4556 kunigystės kandidatai, bus tikrinamas teologinis ugdymas ir vidinė disciplina. Vizituoja apie šimtas specialistų, tarp jų dauguma vyskupai ir kunigai. Vizitacijai vadovauja JAV karinio ordinariato arkivyskupas Edwinas O'Brienas.

Vizitacijos anketose daugiausia dėmesio skiriama teologijos ir kitų dalykų ugdymo kokybei. Taip pat domimasi bendrąja disciplina, yra klausimų apie alkoholio vartojimą ar naudojimosi internetu įpročius. Ypač daug žiniasklaidos komentarų tenka vizitacijos anketose pateikiamam klausimui apie homoseksualumo tendencijas seminarijose.

Buvo spėliojama, kad, prieš prasidedant apaštališkajai JAV seminarijų vizitacijai, rugsėjo mėnesį būsiąs paskelbtas Vatikane nuo 2001 m. rengiamas dokumentas dėl homoseksualios orientacijos asmenų priėmimo į seminarijas. Pasak rugsėjo 27 d. agentūros CNS pranešimo, Vatikane nepranešama konkrečios dokumento paskelbimo datos. Žiniasklaidos spėliojimai dėl būsimo dokumento paskelbimo veikiausiai kilo iš arkivyskupo Edwino O'Brieno interviu savaitraščiui „National Catholic Register“, kuriame jis teigė: „Manau, kad kiekvienas, kuris buvo ištraukęs į homoseksualią praktiką ar turi stiprų homoseksualų polinkį, verčiau neturėtų stoti į kunigų seminariją. Taip pat manau, kad tokio asmens turėtų nepriimti seminarijos vadovybė“.

Dokumento *Perfectae Caritatis* 40-mečio minėjimas

(KAP) Rugsėjo 26–27 d. Romoje vyko simpoziumas minint Vatikano II Susirinkimo dokumento apie pa-

švęstojo gyvenimo atnaujinimą 40 metų. Simpoziume dalyvavo 460 vienuolių vyresnieji, vyskupų konferencijų atstovai ir ekspertai iš daugelio pasaulio šalių. Vatikano pašvęstojo gyvenimo institutų ir apaštališkojo gyvenimo draugijų kongregacijos prefektas arkivyskupas Francas Rode savo apžvalginiame pranešime pabrėžė, kad nuo Vatikano II Susirinkimo katalikų vienuolijose prasidėjo radikalių pokyčių metas. Vienuolijos ieškojo naujų bendruomeninio gyvenimo ir apaštališkojo tarnavimo formų. Jis minėjo pozityvias pažangos apraiškas: atnaujintą vienuolių susitelkimą į Šventąjį Raštą, naujai atrastą liturgiją ir didesnę išipareigojimą vargstantiesiems. Arkivyskupas prefektas teigė, kad ypatingas vienuolijoms tenkantis iššūkis yra jų internacionalumas ir pakitęs santykis su pasauliečiais.

Šuo metu pasaulyje įvairioms pašvęstojo gyvenimo bendrijoms priklauso daugiau kaip milijonas asmenų. Tarp jų apie 137 tūkst. vienuolių kunigų, beveik 55 tūkst. brolių vienuolių, beveik 783 tūkst. seserų vienuolių, taip pat apie 29 tūkst. pasauliečių institutų narių.

Popiežiaus Benedikto XVI pokalbis su teologu Hansu Küngu

(KAP, KAI) Rugsėjo 24 d. Castelgandolfe popiežius Benediktas XVI priėmė teologą Hansą Küngą. Pasak Vatikano spaudos tarnybos pranešimo, susitikimas vyko „draugiškoje atmosferoje“, po ilgo pokalbio popiežius pakvietė buvusį kolegą pietų (asmeninė jų pažintis užsimezgė dalyvaudant Vatikano II Susirinkime, vėliau abiem profesoriaujant Tiubingene). Pokalbis Castelgandolfe vyko apie „pasaulio etosą“ (*Weltethos*), gamtos mokslų racionalumo dialogą su krikščioniškojo tikėjimo racionalumu. Nebuvo diskutuojama dogminiais klausimais, kuriais prof. H. Küngo nuomonė nesutampa su Bažnyčios Magisteriumu.

Susitikimo metu Benediktas XVI gyrė prof. H. Küngo pastangas „religijų dialogo ir santykiu su sekuliariuo-

ju protu prisidėti naujai pripažįstant esmines žmonijos moralines vertybes“. Popiežius sakė, kad kertinių žmogaus gyvenimo vertybių atnaujintas suvokimas sudaro vieną esminių jo pontifikato siekių. Benediktas XVI taip pat išreiškė pritarimą prof. H. Küngo pastangoms „naujai gairinti dialogą tarp tikėjimo ir gamtos mokslų, taip pat sureikšminti Dievo klausimą – iškeliant šio klausimo protingumą ir būtinumą – gamtamokslinės mąstysenos aplinkoje“.

Pasak Vatikano spaudos tarnybos pranešimo, prof. H. Küngas savo ruožtu išreiškė pritarimą popiežiaus pastangoms siekiant religijų dialogo, taip pat susitikant su įvairiomis visuomenės grupėmis šiandienos pasaulyje.

1979 m. Vatikano tikėjimo mokymo kongregacija, anuomet vadovaujama kard. Franjo Šeperio (kard. J. Ratzingerio pirmtako), atėmė kun. Hansui Küngui teisę dėstyti katalikų teologiją dėl jo reikštų teologinių nuomonių „nukrypimo“. Susitikimas Castelgandolfe nereiškia tarnybinio prof. Hanso Küngo reabilitavimo. Pats teologas po susitikimo su popiežiumi duotame interviu teigė nesieksiąs, kad jam būtų atšauktas draudimas dėstyti. Be kita ko, jis sakėsi buvęs „džiugiai nustebintas“ Benedikto XVI padrašinimu tęsti dialogą su gamtos mokslais.

Žiniasklaidos komentaruose iškeliamas Benedikto XVI pontifikato „diskusijų kultūra“: pastaruoju metu popiežius susitiko su labai skirtingų pažiūrų žmonėmis: tarp jų lefebvristų vadovu vysk. Bernardu Fellay, antiislamiškų pažiūrų publiciste Oriana Fallaci.

Vatikanas remia vokiečių vyskupų iniciatyvą apriboti parapijų tarybų teises

(KAP) Rugsėjo 13 d. Regenburgo vyskupijos kurija pranešė, kad Vatikano dvasininkijos kongregacijos prefektas kardinolas Dario Castrillon Hoyosas laišku parėmė Regenburgo vyskupo Gerhardo Ludwigo Müllerio iniciatyvą apriboti vysku-

pijos partikuliarine teise grindžiamas parapijų tarybų teises. Vatikano dvasininkijos kongregacija patvirtino, jog Regensburgo vyskupo parengti nauji parapijų tarybų nuostatai atitinka visuotinės Bažnyčios kanonų teisės normas.

Regensburgo vyskupas G. L. Mülleris savo pateiktuose parapijų tarybų nuostatuose, be kita ko, įtraukė išlygą, pagal kurią vyskupas gali pašalinti iš parapijos tarybos narius, jei jų elgesys neatitinka Katalikų Bažnyčios mokymo bei principų. Regensburgo vyskupo iniciatyvą kritikavo kai kurie katalikų pasauliečių organizacijų atstovai.

Vokietijos parapijų tarybų veikla grindžiama partikuliarinės teisės normomis, kurios iš dalies neatitinka visuotinės Bažnyčios praktikos. Pasak kardinolo Dario Castrillon Hoyoso, Dvasininkijos kongregacija remia 2005 m. kovo 2 d. Freisingo vyskupų konferencijos nutarimą suderinti bažnytinių tarybų struktūrą ir veiklą su galiojančiomis visuotinės Bažnyčios teisės normomis.

Arkivyskupas Migliore: atgrasomojo ginklo koncepcija nepriimtina

(KAI) Rugsėjo 21–23 d. Niujorke vykusioje konferencijoje dėl visuotinio branduolinių bandymų uždraudimo sutarties (CTBT) įgyvendinimo nuolatinis Apaštalų Sosto stebėtojas prie JT arkivyskupas Celestino Migliore pabrėžė, kad ginklavimasi skatinanti atgrasomojo branduolinio ginklo koncepcija yra nepriimtina. Vatikano diplomatas priminė, kad prieš dvejus metus vykusioje panašioje konferencijoje sutartį dėl branduolinių bandymų uždraudimo pasirašė 168 valstybės, iš jų 104 ją ratifikavo; šiuo metu sutartį jau pasirašė 176 (ratifikavo 125) valstybės. Pasak arkivyskupo, šie skaičiai liudija, kad vis daugiau valstybių siekia, jog pasaulyje nebūtų branduolinių ginklų. Jis pakartojo anksčiau Apaštalų Sosto išreikštą prašymą, kad visos pasaulio šalys pasirašytų branduolinių bandymų uždraudimo sutartį.

Arkivyskupo Migliore teigimu, pasibaigus šaltojo karo laikotarpiui atgrasomasis branduolinis ginklas „tampa vis labiau nepriimtinas net kolektyvinio saugumo vardan“. Pasak jo, priešingai, šis ginklas kelia pavojų daugelio tautų egzistencijai ir gali atsitikti taip, kad jis bus panaudotas siekiant dar padidinti arsenalus. Arkivyskupas ragino kurti tarptautinės teisės struktūrą, leisiančią išlaisvinti pasaulį nuo branduolinių ginklų. Pasak jo, net pasaulinio terorizmo grėsmė negali sužlugdyti tarptautinės humanitarinės teisės principų, grindžiamų apribojimais ir proporcingumu.

Naujos šventųjų ir palaimintųjų skelbimo normos

(KAP, KAI) Rugsėjo 29 d. buvo paskelbtas Šventųjų skelbimo kongregacijos pareiškimas. Jame pranešama, jog popiežius Benediktas XVI pritarė naujoms šventųjų ir palaimintųjų skelbimo normoms. Pareiškimą pasirašė Šventųjų skelbimo kongregacijos prefektas kardinolas Jose Saraiva Martinsas. Šių normų laikytasi jau nuo Benedikto XVI pontifikato pradžios. Dabar, patikrinus jų teologinį pagrindimą bei pastoracinius reikalavimus, Šventasis Tėvas jas galutinai patvirtino. Pagal naująsias normas šventųjų skelbimui, kaip visuotinės Bažnyčios šventei, vadovauja popiežius. Palaimintųjų skelbimo ceremonija vyks atitinkamose vyskupijose ar „kitose tinkamose vietose“. Tačiau vietos vyskupo prašymu taip pat beatifikacijos išskilmė gali būti perkelta į Romą. Pagal naująsias normas beatifikacijos išskilmės paprastai vadovauja Šventųjų skelbimo kongregacijos prefektas. Išskilmė švenčiama per Eucharistiją, nebent būtų ypatingų priežasčių ją švęsti per Žodžio ar Valandų liturgiją.

Prasidėjo 11-asis eilinis Vyskupų sinodo susirinkimas

(KAP, KAI) Spalio 2 d. prasidėjo tris savaites truksiantis 11-asis eilinis Vyskupų sinodo susirinkimas, kuriame dalyvauja 256 vyskupai iš 118

šalių. Sinodo tema – „Eucharistija – Bažnyčios gyvenimo bei misijos šaltinis ir viršūnė“. Popiežius Benediktas XVI iškilmingose susirinkimo atidarymo Mišiose sakė, kad Bažnyčia yra nuodugnai išnagrinėjusi Eucharistijos temą, tačiau ji niekuomet neišsemiama iki galo. Pasak popiežiaus, Eucharistija yra tarsi didinamasis stiklas, kuriuo galima patikrinti Bažnyčios bruožus ir jos kelią. Šventasis Tėvas taip pat kalbėjo apie Dievo nušalinimo iš viešojo gyvenimo grėsmę. Benedikto XVI teigimu, tolerancija, atskirianti Dievą į privačią sritį, o iš tikrųjų nenumatanti Dievui vietos viešojoje erdvėje, yra „ne tolerancija, bet veidmainystė“. Jei žmogus tampa vieninteliu pasaulio Viešpačiu ir savininku, teisingumo nebelieka. „Tuomet viešpatauja tik valdžios savivalė ir interesų konfliktai, – sakė popiežius. – Tačiau tai nėra galas. Galiausiai nugalėtas Dievas ir meilė“. Ryšys su Dievu reiškia nebe pasitenkinimą vien savimi. Meilė Dievui apima ir meilę artimui. Popiežius taip pat priminė, kad Bažnyčioje „taip pat daug savigailos, konfliktų ir abejingumo“. Jis ragino rimtai atsižvelgti į Viešpaties teismo pažadą – atsiversti ir atsinaujinti, stiprinti tikėjimą, viltį ir meilę. Susirinkimo atidarymo Mišiose taip pat melstasi už lygiai prieš pusmetį mirusį popiežių Joną Paulių II, sukvietusį Vyskupų sinodą.

Naujasis Vyskupų sinodo generalinis sekretorius arkivyskupas Nikola Eterovicius pranešė, kad siekiant didesnio posėdžių veiksmingumo pakeista darbotvarkė. Atskirų pranešimų trukmė sumažinta nuo 8 iki 6 minučių. Numatyta tiesioginių debatų galimybė. Kiekvieną dieną po posėdžio skirta valanda laisvai aptarti tos dienos pranešimus. Seseriškųjų Bažnyčių delegatų skaičius padidintas nuo 6 iki 12. Į kviestų vyskupų sąrašą pirmąkart buvo įtraukti keturi vyskupai iš Kinijos Liaudies Respublikos: du iš valdžios pripažįstamos „patriotinės“ Bažnyčios, formaliai nepalaikančios santykių su Vatikanu, ir du iš Kinijos valdžios nepripažįstamos „pogrindžio“ Bažnyčios. Kinijos valdžiai

nedavus vizų vyskupai negalėjo atvykti į Sinodo atidarymą.

Popiežius aplankė vaikų ligoninę

(KAP, KAI) Rugsėjo 30 d. popiežius Benediktas XVI lankėsi Romos vaikų ligoninėje *Bambino Jesu*. Tai buvo pirmasis Benedikto XVI oficialus apsilankymas ligoninėje, jis truko apie dvi valandas. Šventasis Tėvas kalbėjosi su jaunaisiais pacientais ir jų tėvais, bendravo su ligoninės personalu. Kalbėdamas klinikos vadovybei ir politikams popiežius sakė: „Vaikams negalima taupyti“. Šalia medicininės priežiūros vaikams reikia taip pat žmogiškojo dėmesio. Ligoninės personalas turi pasižymėti gebėjimu aukotis, rodyti kantrybę ir nesavanaudišką meilę. Popiežius taip pat sakė, kad vaikų tėvai ligoninėje „sunkiausiais momentais turi rasti vilties ir ramybės vietą“. Dėmesio centre visuomet turi išlikti ligonio ir vaiko gėris. Pasak popiežiaus, savo apsilankymu jis norėjęs parodyti, jog Bažnyčiai brangūs vaikai, ypač kenčiantys ar ligoniai. Benediktas XVI sakė, kad ligoninė *Bambino Jesu* taip pat prisideda prie evangelizacijos, konkrečiai reikšdama Romos miesto bendruomenės meilės liudijimą. Benedikto XVI pirmtakai taip pat ne kartą lankėsi šioje ligoninėje, kuri laikoma viena geriausių Italijoje ir nuo 1927 m. priklauso Vatikanui.

Europos nacionalinių delegatų universitetinei sielovadai konferencija Budapešte

(LKBIC) Rugsėjo 22–25 d. Budapešte (Vengrija) vyko metinė Europos valstybių nacionalinių delegatų universitetinei sielovadai konferencija. Šiemet ji buvo skirta aptarti tolesnį Bažnyčios ir universitetų bendradarbiavimą siekiant įgyvendinti vadinamąjį „Bolonijos procesą“. Iki 2010 metų Europoje bus sukurta vieninga universitetų sistema. Šio proceso stebėtojas ir dalyvis yra ir Šventasis Sostas. Susitikimo metu nagrinėti bendri Europos universitetų pastoracijos tikslai ir uždaviniai, aptarta ketvirtosios Europos

universitetų dienos, kuri vyks 2006 m. kovo 11 d., svarba, pristatytas 2007 m. birželio 22–26 d. Romoje vykiantis tarptautinis Europos universitetų dėstytojų kongresas.

Konferencijoje dalyvavo nacionaliniai delegatai iš 29 Europos šalių. Konferenciją pasveikino Budapešto kardinolas Peteris Erdo, CCEE delegatas universitetinei sielovadai vyskupas Cesare Nosiglia. Pranešimus skaitė Katalikiškojo auklėjimo kongregacijos sekretorius mons. Vincenzo Zani, Popiežiškosios pasauliečių tarybos sekretorius mons. Francio Kohnas, Europos universitetinės sielovados komiteto vadovas mons. Lorenzo Leuzzi, Budapešto universiteto rektorius prof. Fiodoras Gyorgy, CCEE antrasis sekretorius mons. Peteris Fleetwoodas. Konferencijoje taip pat buvo pasidalyta išpūdžiais ir ateities perspektyvomis universitetuose po Kelne vykusią Pasaulio jaunimo dieną, kaip toliau gerinti studentų sielovadą.

Visų pranešėjų pagrindinė mintis buvo ta, jog Europos Sąjungos ateitis didžiąja dalimi priklauso nuo bendros visuomenės kultūros ir auklėjimo lygmens. Globalizacijos procesas, technologinio mokslo pažanga bei naujos informacijos priemonės neišvengiamai keičia žinių perteikimo būdą ir metodus. Naujos profesijos ir žinių perteikimo būdai nebeatitinka vienas kito, todėl ES gana daug bedarbystės. Šis faktas šiuo metu yra ES viena iš didžiųjų problemų: ypač vadinamoji „intelektinė bedarbystė“. Su Šengeno sutartimi šiandien įmanoma laisvai migruoti iš šalies į šalį, tačiau nėra dar kokybiškos galimybės „intelektu judėjimui“. 1999 m. Bolonijoje (Italija) buvo pasirašytas 29 Europos valstybių švietimo ir mokslo ministrų susitarimas iki 2010 metų sukurti vieningą mokslo ir studijų sistemą. 2005 m. Bergene (Norvegija) tokį susitarimą jau patvirtino 45 Europos šalys. Šio proceso tikslas – sukurti vieningą akademinį titulų pripažinimą ir išdavimą, plėtojantis ekonomikai tobulinti žmogaus asmens ugdymą, iš naujo pervertinti universitetinius

dėstomuosius dalykus neleidžiant, kad technologinės disciplinos užgožtų ir niveliuotų humanitarines disciplinas. Šių iššūkių akivaizdoje Bažnyčios vaidmuo būtų išsaugoti žmogaus asmens orumą, teises bei pareigas, nes universitetas yra ta vieta, kur perteikiama žmogiškoji visuomeninė sąmonė, puoselėjamos ir perduodamos žinios, vertybės ir kultūra. Šiandien Europos universitetai, ieškodami savo identiteto, turėtų atkreipti dėmesį ne tiek į organizacinius ir techninio pobūdžio klausimus, kiek į kultūrinius ir dvasinius dalykus. Šiuo metu universitetai išgyvena kultūrinę krizę, nes dažnai universitetinės studijos yra orientuotos tik į atskirus specifinius mokslus, užmirštant patį žmogų, jo asmenį. Toks siauras mokslo organizavimas leidžia rasti abejonoms, skepticizmui, reliatyvizmui, egzistencinei sumaiščiai, prarandama viltis dėl ateities. Todėl šiuo metu universitetinė sielovada turi: sutaisyti technologinį progresą, moralinį tobulėjimą ir gyvenimo bei tikrovės prasmės paiešką; tarp kitų mokslo disciplinų akcentuoti visų pirma antropologiją, t. y. žmogus turi būti pats pirmasis prioritetas vertybių hierarchijoje; akademinio reliatyvizmo akivaizdoje ieškoti tikros tiesos apie Dievą, žmogų ir pasaulį; ieškoti proto ir tikėjimo dialogo; visų šių iššūkių akivaizdoje Bažnyčia privalo eiti į dialogą, o ne ignoruoti ar kažkaip „bėgti“ nuo problemų sprendimo. Taigi mokslui būtina surasti tikros išminties dimensiją. Vatikano II Susirinkimas sako: „Mūsų laikais, ypač tirdami ir pajungdami sau medžiaginį pasaulį, mokslas pasiekė didelių laimėjimų. Tačiau jis visuomet ieškojo gilesnės tiesos ir ją rado. Pažinimas juk neapsiriboja vien reiškiniais, bet įstengia pasiekti mąstomąją realybę, nors dėl nuodėmės jis lieka iš dalies aptemdytas ir susilpnintas. Protinė žmogaus prigimtis yra ir turi būti tobulinama išminties, švelniai kreipiančios jo dvasią ieškoti ir mylėti tai, kas teisinga ir gera“.

Kita nacionalinių delegatų konferencija vyks kitų metų rugsėjo mėnesį Romoje. -kram-

Kardinolas Clemensas Augustas von Galenas paskelbtas palaimintuoju

(KAP) Spalio 9 d. Romos šv. Petro bazilikoje buvo iškilmingai paskelbtas palaimintuoju Miunsterio vyskupas kardinolas Clemensas Augustas von Galenas (1878–1946). Popiežiaus Benedikto XVI pavedimu beatifikacijos iškilmėms vadovavo Šventųjų skelbimo kongregacijos prefektas kardinolas Jose Saraiva Martinsas. Tūkstančiai vokiečių atvyko į Romą švęsti „Miunsterio liūto“ pakėlimo į altoriaus garbę. Aplodismentais buvo sutiktas Mišių pradžioje kardinolo Saraiva Martinso perskaitytas popiežiaus apaštališkasis laiškas, skelbiantis oficialų kardinolo Clemenso Augusto von Galeno įtraukimą į palaimintųjų būrį. Naujojo palaimintojo šventė nustatyta jo mirties dieną, kovo 22-ąją.

Beatifikacijos iškilmėse Miunsterio vyskupas Reinhardas Lettmannas sakė, kad palaimintasis Clemensas Augustas von Galenas „apokaliptiniais laikais“ ryžtingai demaskavo „žmogaus orumo nepaisiusią nacionalsocializmo ideologiją“. Jis priminė, kaip per pakėlimo kardinolu iškilmes 1946 m. Šv. Petro bazilikoje daug kartų nuskambėjo vardas „Miunsterio liūtas“. Palaimintasis mirė keletui savaičių praslinkus po pakėlimo kardinolu. Pasak vyskupo Lettmanno, naujasis palaimintasis ryžtingai ir maldingai laikėsi ištikimybės Kristui ir jo įsakymams.

Kardinolas Jose Saraiva Martinsas per Mišių pamokslą pabrėžė, kad palaimintasis Clemensas Augustas von Galenas yra vienas iškiliausių bažnytinio pasipriešinimo nacionalsocialistiniam režimui atstovų. Protestuodamas prieš „nevertųjų gyventi“ deportavimą ir naikinimą jis pataikė į nacionalsocializmo mirties mašinos šerdį. Miunsterio ganytojas protestavo prieš vienuolynų uždarinėjimą, vienuolių areštus, psichikos ligonių žudymą. Pasak kardinolo Saraiva Martinso, palaimintojo maldingumas ir tiesumas buvo „programa priešintis šaižiams maršų tonams ir tuščioms iš garsiakalbių bei tribūnų sklidusioms frazėms“.

Mišių pabaigoje į Šv. Petro baziliką atvykęs popiežius Benediktas XVI pasakė trumpą kalbą. Pasak jo, naujasis palaimintasis iš tikėjimo sėmėsi užvalgos, ryžto ir galios pasipriešinti. Palaimintasis Miunsterio ganytojas tai darė tuomet, kai „net protingi žmonės buvo pasidavę aklumui“, net stiprūs pasirodė esą silpni ir baikštūs. Palaimintasis kardinolas Clemensas Augustas von Galenas Dievo bijojo labiau negu žmonių, ir tai teikė jam drąsos kalbėti ir daryti tai, ko kiti nedrįso. Dievas davė jam ryžto ginti Dievo, Bažnyčios ir žmonių teises, kurias nacionalsocialistinis režimas klaidingos neopagoniškos ideologijos vardan sistemingai pažeidinėjo. Popiežius baigė kalbą malda: „Dėkojame Dievui už šį didį liudytoją, prašome, kad jis mums šviestų ir mus vestų. Palaimintasis kardinole von Galenai, šiomis valandomis melsk už mus, už Bažnyčią Vokietijoje ir visame pasaulyje! Amen“.

Sekmadienio vidudienį prieš Viešpaties angelo maldą popiežius iškėlė palaimintąjį kardinolą Clemensą Augustą von Galeną „krikščioniškosios drąsos pavyzdžiu“. Pasak Šventojo Tėvo, nedera susiaurinti tikėjimo iki privataus jausmo. Tikėjimas reikalauja nuoseklaus liudijimo viešumoje žmogaus, teisingumo ir tiesos vardan. Popiežius taip pat priminė, kad palaimintasis Miunsterio ganytojas Dievo vardu smerkė neopagonišką nacionalsocializmo ideologiją. Jis gynė Bažnyčios laisvę ir pamintas žmogiškąsias teises, globojo žydus ir silpniausiuosius visuomenės narius, kuriuos nacių režimas laikė vertais sunaikinimo.

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
Šventaragio 4
Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios
informacijos centras
Papilio 5, LT-44275 Kaunas

REDAKCINĖ KOMISIJA

Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ
Nariai: vysk. Jonas Boruta SJ
vysk. Jonas Kauneckas
kun. Artūras Jagelavičius
kun. Leonas Povilas Zaremba SJ
kun. Lionginas Virbalas SJ
kun. Kęstutis Rugevičius
Vyskupijų atstovai:
kun. Arūnas Poniškaitis
kun. Domas Gatautas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

Vita Filipova / Kazlų Rūda
Jūratė Kadusauskaitė / Marijampolė
kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kun. Saulius Stumbra / Klaipėda
Laima Zimkienė / Šiauliai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio 5
LT-44275 Kaunas, Lietuva

TELEFONAI

Redakcija: 323 853
Platinimo tarnyba: 322 776
Faksas: 323 853
El. paštas: lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Studentų 48a
LT-51367 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.

ISSN 1392-6098

© 2005, „Bažnyčios žinios“